

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**CIVILNÍ MISE A VOJENSKÉ OPERACE
EVROPSKÉ UNIE**

Autor práce: Josef Pouzar

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Katedra: Katedra společenských věd

2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Duškovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

POUZAR, J. *Civilní mise a vojenské operace Evropské unie : bakalářská práce.*
České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2014. 82 s.
Vedoucí bakalářské práce : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Klíčová slova: civilní mise, Evropská unie, vojenské operace

Bakalářská práce na téma *Civilní mise a vojenské operace Evropské unie* se zabývá problematikou těchto aktivit v rámci Společné bezpečnostní a obranné politiky Evropské unie (SBOP) a zhodnocením těchto misí/operací pod záštitou Evropské unie s ohledem na význam misí/operací pro daný region. Dále se zabývá zhodnocením součinnosti a podpory aktivit EU ze strany NATO v rámci jednotlivých misí/operací (např. letecká či logistická podpora, zpravodajské informace apod.).

Teoretická část se zabývá popisem jednotlivých misí/operací a je rozdělena na vojenské operace a civilní mise. Praktická část hodnotí význam jednotlivých misí/operací přínos pro daný region, případně přínos v rámci EU, či dokonce celého světa.

ABSTRACT

POUZAR, J. *European Union Civilian Missions and Military Operations* : Bachelor thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2014. 82 p. Supervisor : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Key words: civilian missions, European Union, military operations

The topic of bachelor thesis are "*Civilian missions and military operations of the European Union*" analyses activities related to the European Security and Defense Policy. It also assesses the missions/operations under aegis European Union, considering their relevance for the region. Furthermore it focuses on cooperation and collaboration between EU and NATO during certain operations/missions (e.g. air force of logistic support, intelligence etc.).

Description of individual operations/missions is a part of the theoretical part of the thesis. It is divided to military operations and civilian missions. The practical part assesses importance of individual missions/operations and their contribution to the region/European Union/world.

OBSAH

ÚVOD	9
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	11
2 SPOLEČNÁ A BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE	12
2.1 Maastrichtská smlouva	14
2.2 Amsterodamská smlouva	16
2.3 Lisabonská smlouva	18
2.4 Bezpečnostní a obranná politika EU a NATO	21
3 VOJENSKÉ OPERACE EVROPSKÉ UNIE	24
3.1 EUFOR ALTHEA BiH	25
3.1.1 Historické pozadí, příčiny operace	25
3.1.2 Charakter operace, oblasti jejího působení.....	27
3.1.3 Ohlasy, budoucnost operace	28
3.2 EUTM Mali	28
3.2.1 Historické pozadí, příčiny operace	29
3.2.2 Charakter operace, oblasti jejího působení.....	30
3.2.3 Ohlasy, budoucnost operace	31
3.3 EUTM Somalia	32
3.3.1 Historické pozadí, příčiny operace	32
3.3.2 Charakter operace, oblasti jejího působení.....	33
3.3.3 Ohlasy, budoucnost operace	34
3.4 EU NAVFOR ATALANTA	34
3.4.1 Historické pozadí, příčiny operace	35
3.4.2 Charakter operace, oblasti jejího působení.....	35
3.4.3 Ohlasy, budoucnost operace	36
4 CIVILNÍ MISE EVROPSKÉ UNIE	38
4.1 EULEX Kosovo	39
4.1.1 Historické pozadí, příčiny nasazení mise	39
4.1.2 Charakter mise, oblasti jejího působení.....	40
4.1.3 Ohlasy, budoucnost mise	40
4.2 EUBAM Libya	41
4.2.1 Historické pozadí, příčiny nasazení mise	41
4.2.2 Charakter mise, oblasti jejího působení.....	41
4.2.3 Ohlasy, budoucnost mise	42

4.3	EUCAP SAHEL Niger.....	42
4.3.1	Historické pozadí, příčiny nasazení mise	43
4.3.2	Charakter mise, oblasti jejího působení.....	43
4.3.3	Ohlasy, budoucnost mise	43
4.4	EUAVSEC South Sudan	44
4.4.1	Historické pozadí, příčiny nasazení mise	44
4.4.2	Charakter mise, oblasti jejího působení.....	44
4.4.3	Ohlasy, budoucnost mise	44
4.5	EUCAP Nestor	45
4.5.1	Historické pozadí, příčiny nasazení mise	45
4.5.2	Charakter mise, oblasti jejího působení.....	45
4.5.3	Ohlasy, budoucnost mise	46
4.6	EUSEC RD CONGO, EUPOL RD CONGO.....	46
4.6.1	Historické pozadí, příčiny nasazení misí	46
4.6.2	Charakter misí, oblasti jejich působení.....	47
4.6.3	Ohlasy, budoucnost misí.....	47
4.7	EUPOL COPPS, EUBAM Rafah.....	48
4.7.1	Historické pozadí, příčiny nasazení misí	48
4.7.2	Charakter misí, oblasti jejich působení.....	48
4.7.3	Ohlasy, budoucnost misí.....	49
4.8	EUMM Georgia.....	49
4.8.1	Historické pozadí, příčiny nasazení mise	49
4.8.2	Charakter mise, oblasti jejího působení.....	50
4.8.3	Ohlasy, budoucnost mise	50
4.9	EUJUST LEX - Iraq.....	50
4.9.1	Historické pozadí, příčiny nasazení mise	50
4.9.2	Charakter mise, oblasti jejího působení.....	51
4.9.3	Ohlasy, budoucnost mise	51
4.10	EUPOL Afghanistan	51
4.10.1	Historické pozadí, příčiny nasazení mise	51
4.10.2	Charakter mise, oblasti jejího působení.....	52
4.10.3	Ohlasy, budoucnost mise	53
4.11	EUBAM Moldova and Ukraina'.....	53
4.11.1	Historické pozadí, příčiny nasazení mise	54
4.11.2	Charakter mise, oblasti jejího působení.....	54

4.11.3	Ohlasy, budoucnost mise	55
5	POROVNÁNÍ VÝZNAMU VOJENSKÝCH A CIVILNÍCH MISÍ V RÁMCI EVROPSKÉ UNIE.....	56
	ZÁVĚR.....	60
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	63
	SEZNAM ZKRATEK.....	71
	SEZNAM TABULEK	74
	SEZNAM PŘÍLOH.....	75
	PŘÍLOHY	76

ÚVOD

Společná bezpečnostní a obranná politika (dále též SBOP; do vstupu Lisabonské smlouvy v platnost označovaná jako Evropská bezpečnostní a obranná politika - dále též EBOP) byla založena v roce 1999 na základě spolupráce v oblasti vojenství a zvládání krizí v rámci širší Společné zahraniční a bezpečnostní politiky (dále též SZBP). Pod hlavičkou SBOP se Evropská unie angažuje v regionech, v nichž si problémy nebo dokonce krize vyžádaly zapojení vnějších aktérů.

Založení SBOP bylo odpovědí na neschopnost evropských států vypořádat se v průběhu 90. let 20. století s problémy ve svém bezprostředním okolí, šlo zejména o válku v Bosně po rozpadu Jugoslávie nebo etnické násilí v Kosovu. I přes zahraničně-politickou spolupráci Unii chyběly nástroje pro jiné než diplomatické zapojení v krizových situacích a členské státy se musely spoléhat na Severoatlantickou alianci (dále též NATO). Angažmá NATO ale nebylo optimálním řešením, protože Spojené státy se po skončení studené války chtěly soustředit na ze svého pohledu důležitější regiony, jako například Blízký východ, a vyžadovaly po Evropanech větší spoluúčast na zajišťování bezpečnosti ve svém okolí.

I přes snahy o posílení tzv. evropského pilíře uvnitř NATO se nakonec zahájení bezpečnostní spolupráce pod hlavičkou EU ukázalo jako nejpříjemnější řešení. Od svého založení tak Evropská unie v rámci SBOP již zrealizovala 19 a v současnosti probíhá 16 vojenských operací a civilních misí (duben 2014), kromě svého bezprostředního okolí i v subsaharské Africe, na Blízkém a Středním východě nebo v Indonésii.

Evropská unie také v roce 2003 schválila svoji první bezpečnostní strategii (aktualizovaná v roce 2008), která vymezuje evropské představy o vlastní roli ve světové bezpečnosti a o hrozbách, kterým musí EU a její členské státy čelit.

Jedním z nejviditelnějších nástrojů Společné bezpečnostní a obranné politiky EU (Common Security and Defence Policy - CSDP) jsou vedle vojenských operací (např. v rámci tzv. „Petersberských úkolů“) také civilní mise. Zaměření jejich aktivit, tj. rozsah jejich úkolů, personální složení a další aspekty jejich mandátu se odvíjejí od povahy konkrétní situace, kterou má daná mise pomoci zvládnout/napravit. Jedná se o poměrně širokou škálu činností, od reformy bezpečnostního sektoru (např. policie, celní správa), reformy justičního a vězeňského sektoru, poradenské činnosti v oblasti státní správy, asistence při zajišťování úkonů na státních hranicích až po pozorovatelskou a mediační činnost atd. Tomu odpovídá také složení mise, jde především o experty členských zemí

na příslušnou oblast (nejčastěji policisté, celní experti, právní experti, soudci atd.). Mimo jiné je možné pozorovat snahu začleňovat do těchto misí/operací větší množství žen (např. mise EUTM Somalia či mise EUJUST LEX - Iraq), což v těchto státech je téměř nemožné a neseťká se to s pochopením.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je rozbor a zhodnocení misí/operací pod záštitou Evropské unie s ohledem na význam mise/operace pro daný region. Vedlejším cílem bakalářské práce je zhodnocení součinnosti a podpory aktivit EU ze strany NATO v rámci jednotlivých misí/operací (např. letecká či logistická podpora, zpravodajské informace apod.).

Práce je strukturována do pěti kapitol - je v nich popsán i systém fungování a rozhodování při schvalování jednotlivých misí/operací v rámci EU. Autor se věnuje popisu jednotlivých misí/operací - co vlastně bylo hlavním důvodem (problémem) jednotlivých misí/operací a jaký byl přínos pro daný region, či zda vůbec splnila svůj účel, eventuálně jaké vyplynulo poučení pro další podobné mise/operace, čeho se vyvarovat, aby byl splněn zadaný úkol (cíl). Dále jsou zde popsány i finanční náklady jednotlivých misí/operací v rámci Evropské unie, autor se věnuje i charakteristice misí/operací a způsobu získávání dat pro bakalářskou práci. Následuje popis fungování SBOP EU a využití v praxi. Poté se zabývá vojenskými operacemi a civilními misemi a práci zakončuje porovnáním jednotlivých misí/operací a jaký měly přínos či význam.

Hlavním zdrojem bakalářské práce byly dokumenty a podklady o jednotlivých misích/operacích v rámci Evropské unie a na jednotlivých úřadech (např. ministerstva obrany a vnitra). Byly porovnány jednotlivé mise/operace a analyzovány problémy s tímto související. Autor se dále zaměřil na různé dostupné záznamy, hlášení či výkazy z jednotlivých misí/operací. Významným zdrojem byly tzv. „*factsheety*“ či jednotlivé stránky misí/operací, UN či ministerstev. V průběhu bakalářské práce bylo využito několik metod. V teoretické části práce je využita zejména metoda popisná, v praktické části práce především metoda komparace a analýzy, které slouží k porovnání zjištěných informací.

2 SPOLEČNÁ A BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE

Evropská integrace je dlouhodobým procesem, jehož ideové počátky lze hledat již v období středověku. Postupně sílící myšlenka bližší spolupráce evropských států však našla vhodné podmínky ke své realizaci až po druhé světové válce. Spolupráce evropských zemí byla v tomto období ve své prvotní verzi promyšlena jako nástroj hospodářské stabilizace evropského regionu. Uspořádání ekonomických záležitostí bylo plným právem vnímáno jako vhodná cesta k zabránění dalšímu válečnému konfliktu na již dvěma válkami zničeném a ekonomicky, materiálně i lidsky vysíleném kontinentu.

Ani Evropské sdružení uhlí a oceli, ani Evropské hospodářské společenství či Euratom tedy nebyly organizacemi, které by si kladly jiné cíle, než bylo vybudování prostoru ke spolupráci v ekonomické oblasti. Až se sjednocením původně tří samostatných výše jmenovaných organizací do jedné, do Evropských společenství a ještě později do Evropské unie, začaly zaznívat hlasy, že dosavadní úspěšnou hospodářskou spolupráci je třeba rozšířit také do jiných oblastí. Na základě přijetí této ideje vznikl termín „evropské politiky“, který se posléze začal naplňovat konkrétním obsahem.

Konkrétní vymezení termínu „evropské politiky“ je záležitostí nesnadnou. Jedná se o termín obsahově naplňovaný v závislosti na stupni vývoje evropské integrace. Pojetí evropských politik se vyvíjí časem, mění se s každou nově přijatou smlouvou upravující vztahy uvnitř unie, a to jak na úrovni mezivládní spolupráce, tak na úrovni evropských institucí. Evropské politiky jsou „... v širším smyslu veškeré záležitosti, o nichž se jedná na úrovni Evropské unie, bez ohledu na to, zda se jedná o oblasti, které jsou ve výlučné či sdílené pravomoci Unie, nebo oblasti, v nichž má Unie pravomoc provádět pouze podpůrné, koordinační či doplňkové činnosti.“¹

Jednou ze společných evropských politik je mimo jiné taktéž Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU (SZBP). I ona, jako ostatní evropské politiky, procházela svým vlastním vývojem, na základě něhož se postupně měnila její podoba. Z původního volně pojatého rámce Evropské politické spolupráce se přijetím Jednotného evropského aktu v roce 1987 spolupráce více formalizovala. „Členské státy

¹ *Evropské politiky* [online]. Praha : Vláda ČR, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/evropske-politiky-31448/>>.

*se zavázaly vytvářet společnou zahraniční politiku prostřednictvím konzultací, formulovat společná stanoviska a společně jednat v dohodnutých oblastech. Evropská politická spolupráce podle Jednotného evropského aktu vycházela ze zásady mezivládní spolupráce. Nebyla dostatečně rozvinuta, zahrnovala pouze spolupráci v oblasti zahraničně-politické, netýkala se bezpečnosti a obrany. Nespecifikovala vztah ES k Západoevropské unii. Obě organizace existovaly vedle sebe, a nedostatečně spolupracovaly. Jejich vzájemné vztahy nebyly vyjasněny.*²

Dalšími důležitými mezníky vývoje společné evropské zahraniční a bezpečnostní politiky jsou podpisy pod Maastrichtskou, Amsterodamskou a Lisabonskou smlouvou. Maastrichtská smlouva oficiálně zavedla pojem Evropská unie pro zastřešení tří Společenství bez založení její právní subjektivity a zavedla tři pilíře EU - první pilíř zahrnoval otázky komunitární mající v zásadě vztah ke třem Společenstvím, druhý pilíř představoval společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a třetí policejní a justiční spolupráci. Druhý a třetí pilíř byly nekomunitární, což znamenalo, že komunitární orgány v těchto oblastech nemohly přijímat sekundární právo (pilířová struktura EU zanikla účinností Lisabonské smlouvy). Následná Amsterodamská smlouva měla dvě složky - trestněprávní a soukromoprávní. Složka trestněprávní zůstala ve třetím mezivládním pilíři, zatímco složka soukromoprávní byla přesunuta do prvního pilíře (komunitarizována). Soudní spolupráce byla upravena v článku 65 Smlouvy o založení ES (SES), který je považován za základ Evropského justičního prostoru. Lisabonská smlouva - navzdory své nesrozumitelnosti a vysoce právnícko-technickému charakteru, je však tento text historickým mezníkem, který zásadně ovlivní fungování Evropské unie v nadcházejících letech a možná i desetiletích. A tím se týká i budoucnosti nás všech. Zjednodušeně řečeno Lisabonská smlouva „usazuje“ dnešní Evropskou unii, mírně rozšiřuje její kompetence, ale hlavně upravuje její „pravidla hry“ tak, aby se všestranně posílila její akceschopnost. Nepochybně také otevřela prostor pro větší viditelnost a politickou čitelnost evropských institucí pro občany Unie i okolní svět. A to není málo. Proto tato smlouva stojí rozhodně za pozornost. Mimo jiné Lisabonskou smlouvou byla Evropská bezpečnostní a obranná politika (EBOP) nahrazena Společnou bezpečnostní a obrannou politikou EU (SBOP).

² HAD, M. *Stabilita Balkánu a Evropská unie*. 1. vyd. Praha : Rada pro mezinárodní vztahy, 2006. s. 17-25. ISBN 80-239-8060-2.

2.1 Maastrichtská smlouva

Jedním z hlavních cílů Maastrichtské smlouvy, známé též jako Smlouva o EU,³ bylo vedle dominujících cílů ekonomických „... vytvořit Evropskou unii s využitím stávajících i nových mezivládních institucí zaměřených na koordinaci v záležitostech vnitra, justice a zahraniční a bezpečnostní politiky.“⁴ Zástupcům jednotlivých států se však nepodařilo dohodnout se na jednotné úrovni všech forem realizované spolupráce. Byl proto přijat model odlišující mezivládní součinnost od politik realizovaných nadnárodním způsobem.

„Maastrichtský chrám“ tak tvoří tři navzájem se odlišující pilíře:⁵

- pilíř - Evropská společenství (ES),
- pilíř - Společná zahraniční a bezpečnostní politika (SZBP),
- pilíř - Vnitro a justice.

Hlavním cílem SZBP coby druhého z pilířů Maastrichtského chrámu je:⁶

- ochrana společných hodnot, základních zájmů a nezávislosti EU,
- upevňování bezpečnosti EU a jejích členských států,
- ochrana míru a posilování mezinárodní bezpečnosti,
- podpora mezinárodní spolupráce,
- rozvoj a konsolidace demokracie, právních norem, dodržování lidských práv a základních svobod.

Konkrétními prostředky k realizaci těchto základních cílů jsou vedle vedení konzultací a vzájemného informování a spolupráce společný postoj a společná akce členských států EU. V praxi to, vzhledem ke skutečnosti, že obsah společné akce není v Maastrichtské smlouvě nijak specifikován,⁷ zejména znamenalo splnění požadavku překonání odlišných názorů na konkrétní otázky mezinárodního dění a dosažení kompromisu v podobě dohody o společném postupu. „Smlouva o EU vyžadovala při

³ FIALA, P., PITROVÁ M. *Evropská unie*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010. s. 125. ISBN 978-80-7325-223-6.

⁴ WEGS, J. R., LADRECH, R. *Evropa po roce 1945*. 1. vyd. Praha : Vyšehrad, 2002. s. 163. ISBN 80-7021-507-0.

⁵ BARTÁK, K. *Průvodce Evropskou unií*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 1999. s. 31. ISBN 9788085864922.

⁶ HAD, M. Společná zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie (SZBP) a Balkán. In DIENSTBIER, J., et al. *Stabilita Balkánu a Evropská unie*. 1. vyd. Praha : Rada pro mezinárodní vztahy, 2006. s. 19. ISBN 80-239-8060-2.

⁷ FIALA, P., PITROVÁ M. *Evropská unie*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010. s. 522. ISBN 978-80-7325-223-6.

*hlasování o těchto záležitostech konsensus a iniciátorem nových aktivit se vedle Komise staly také členské státy.*⁸

Hlavním koordinátorem SZBP se stala Evropská rada. To ovšem neznamenalo, že ostatní evropské orgány do tvorby SZBP nezasahovaly. Jejich podíl na utváření SZBP byl Smlouvou o EU stanoven odlišně. Rada ministrů se jednomyslně usnášela na přijímání společných stanovisek, Komise zde mohla pouze podávat návrhy v procesu přijímání rozhodnutí. Evropský parlament byl do procesu utváření SZBP zapojen významnou měrou - předsedající Radě ministrů měl za povinnost hlavní zásady SZBP konzultovat právě s touto institucí.⁹

Hlavní úlohu při utváření SZBP nicméně nadále hrály členské státy Unie. Jejich přístup k otázce SZBP nebyl jednotný, některé se netajily svým rezervovaným postojem či přímo skepsí - například Velká Británie. Za zmínku dále stojí především Dánsko, které si při podpisu Maastrichtské smlouvy jako trvalou výjimku vymínilo právo neúčastnit se projektů SZBP v obranné sféře.¹⁰

Jedním z důsledků podpisu Maastrichtské smlouvy bylo oživení zájmu o Západoevropskou unii (ZEU), organizaci vzniklou v roce 1954 rozšířením Bruselského paktu o Spolkovou republiku Německo a Itálii. Bruselský pakt byl smlouvou o kolektivní obraně uzavřenou v roce 1948 mezi Belgií, Francií, Lucemburskem, Nizozemskem a Velkou Británií. Další země ES (EU) se postupně stávaly členy ZEU. V roce 1988 do ZEU vstoupilo Portugalsko a Španělsko a v roce 1992 Řecko. Západoevropská unie - organizace, která neměla v období studené války žádný větší politický ani vojenský význam, tak vzhledem k aktuálnímu evropskému, ostatně i světovému vývoji, nabyla v souvislosti s rozšířením oblastí, jimiž se v budoucích letech EU chtěla zabývat, na větším významu. *„Další detailnější vymezení vzájemného vztahu ZEU a EU bylo předmětem deklarace připojené ke Smlouvě o EU. V tomto dokumentu s názvem Deklarace o ZEU je v prvním článku potvrzen souhlas ZEU spolupracovat s EU na vytvoření „skutečné evropské bezpečnostní a obranné identity“. Státy v deklaraci souhlasí s posilováním evropského pilíře NATO a s vytvořením společné obranné politiky kompatibilní s NATO.*¹¹

⁸ FIALA, P., PITROVÁ M. *Evropská unie*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010. s. 129. ISBN 978-80-7325-223-6.

⁹ VEBER, V. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 317. ISBN 80-710-663-X.

¹⁰ FIALA, P., PITROVÁ M. *Evropská unie*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010. s. 129. ISBN 978-80-7325-223-6.

¹¹ FIALA, P., PITROVÁ M. *Evropská unie*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010. s. 553. ISBN 978-80-7325-223-6.

Západoevropská unie zároveň v tomto období reagovala na aktuální evropský vývoj přijetím Petersberské deklarace ministerského zasedání ZEU, která podstatným způsobem rozšířila záběr činnosti ZEU. Do budoucna se mohlo jednat též o organizování humanitárních, záchranných, mírových operací, včetně bojových operací na vynucení míru. Deklarace byla přijata 19. června 1992.¹² Akce podniknuté na základě Petersberské deklarace se snažily podpořit úsilí mezinárodního společenství o urovnání situace na Balkáně. Členské státy ZEU tak poskytovaly své námořní síly pro kontrolu dodržování embarga OSN, na Balkán byly vyslány kontingenty příslušníků policejních sborů.¹³

Maastrichtská smlouva vstoupila v platnost 1. listopadu 1993,¹⁴ oproti původnímu plánu tedy takřka s ročním zpožděním. V následujících letech byla pravidla fungování SZBP nastolená Maastrichtskou smlouvou konfrontována s problémy aktuálního světového vývoje. Na základě tohoto srovnání stále častěji zaznívaly hlasy požadující jejich revizi. Tou se stala Amsterodamská smlouva, konkrétně potom její pátá hlava, podepsaná 2. října 1997. Tato smlouva vstoupila v platnost 1. května 1999.

2.2 Amsterodamská smlouva

Změny SZBP Amsterodamskou smlouvou vycházely především ze snahy eliminovat zdouhavost a složitost způsobu projednávání otázek zahraniční a bezpečnostní politiky zpřesněním cílů SZBP a jejich jasnější prezentací. „*Systém zavedený Maastrichtskou smlouvou pro oblast zahraniční, a především bezpečnostní politiky se ukázal jako příliš složitý a nedostatečně pružný. Neumožňoval účinně reagovat na rychlý mezinárodní vývoj.*“¹⁵

Amsterodamskou smlouvou byly především obsahově konkrétně definovány již zavedené prostředky SZBP, tedy společný postoj a společná akce. Amsterodamská smlouva navíc uvádí nový nástroj SZBP, kterým je společná strategie. „*Smlouva ji definuje jako činnost Unie ve sférách, v nichž mají členské státy „důležité společné zájmy“, a uvádí, že strategie „vymezují své cíle, dobu trvání a prostředky, které Unie*

¹² KHOL, R. Úvod. In KHOL, R. *Evropská bezpečnostní a obranná politika: národní perspektivy*. 1. vyd. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 2002. s. 9-15. ISBN 80-86506-25-8.

¹³ HAD, M. Společná zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie (SZBP) a Balkán. In DIENSTBIER, J., et al. *Stabilita Balkánu a Evropská unie*. 1. vyd. Praha : Rada pro mezinárodní vztahy, 2006. s. 20. ISBN 80-239-8060-2.

¹⁴ VEBER, V. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2004. s. 369. ISBN 80-710-663-X.

¹⁵ HAD, M. Společná zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie (SZBP) a Balkán. In DIENSTBIER, J., et al. *Stabilita Balkánu a Evropská unie*. 1. vyd. Praha : Rada pro mezinárodní vztahy, 2006. s. 20. ISBN 80-239-8060-2.

a členské státy dají k dispozici“... Společné strategie jsou přijímány Evropskou radou na základě doporučení Rady EU.“¹⁶

Dalšími významnými změnami zavedenými Amsterodamskou smlouvou bylo přijetí nového modelu hlasování, který umožnil takzvanou konstruktivní abstenci, to znamená - vyjádřit nesouhlas s konkrétní aktivitou SZBP, současně ji však nevetovat. Toto pravidlo se zatím nejvíce projevilo v rámci mise EULEX Kosovo. Dále došlo k vytvoření nové funkce Vysokého představitele Evropské unie pro SZBP. Smlouva taktéž opětovně zdůraznila sepětí EU a ZEU, obě organizace ovšem zůstaly nadále co do své činnosti i orgánů odděleny.

3. a 4. června 1999 se v Kolíně nad Rýnem konalo pravidelné setkání Evropské rady, na němž byla mimo jiné přijata Zpráva předsednictva o posílení společné evropské bezpečnostní a obranné politiky. V tomto dokumentu byl poprvé v souvislosti s SZBP použit termín Evropská bezpečnostní a obranná politika (EBOP). SZBP tak dostala novou dimenzi, týkající se obrany. Zpráva konkrétně navrhuje vytvoření soustavy vojenských sil s vysokou mobilitou, flexibilitou, spoluprací, rozmístitelností a udržitelností, přičemž počítá i s uplatnitelností sil členských států EU nacházejících se mimo NATO či ZEU.¹⁷

O konkrétních počtech a složení evropských vojenských jednotek jednal následující summit Evropské rady, konaný v závěru roku 1999 v Helsinkách. Takzvaný Evropský základní cíl počítal s vytvořením sil rychlé reakce v celkovém počtu 50 000 - 60 000 osob. Tyto vojenské jednotky měly být schopny plnit úlohu humanitárních záchranných misí, misí k udržení míru a misí bojových jednotek k řešení krize včetně nastolování míru, a to kdekoli na světě. Setkání Evropské rady v červnu následujícího roku rozhodlo o vytvoření obdobných policejních jednotek, které budou schopny plnit stejné úlohy. Konference o vyčleňování sil pro projekt EBOP, konaná 20. listopadu téhož roku v Bruselu, konkretizovala naplnění kapacit jednotlivými státy EU.

Období po podpisu Amsterodamské smlouvy je tak možné charakterizovat jako období rozšiřování výčtu struktur a úkolů SZBP EU. Takto kupříkladu zahájila svou činnost v roce 2004 Evropská obranná agentura.¹⁸ S budováním stálých vojenských

¹⁶ FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010. s. 564. ISBN 978-80-7325-223-6.

¹⁷ FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010. s. 572. ISBN 978-80-7325-223-6.

¹⁸ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: oblast policejní a justiční spolupráce*. 4., doprac., konsolidované vyd. Praha : Linde, 2007. s. 441. ISBN 978-80-7201-686-0.

jednotek se ovšem v rámci EBOP ještě nepočítalo. Plnění stanovených úkolů měly zajišťovat dočasně vyčleněné jednotky armád národních států.¹⁹

Záměry stanovené Evropským základním cílem se však ukázaly jako příliš ambiciózní a nepodařilo se je beze zbytku naplnit. Kompromisním způsobem byla řešena například otázka plánování vojenských akcí EU. Nevzniklo autonomní plánovací středisko EU, při plánování se využívají buď struktury Severoatlantické aliance, nebo akce plánuje členská země EU pověřená řízením konkrétní operace - na základě dohod Berlín Plus ze 16. prosince 2002. Projekt vytvoření sil rychlé reakce byl redukován novým projektem s názvem Základní cíl 2010, který předpokládal vytvoření takzvaných bojových skupin rychlé reakce.

Do období po podepsání Amsterodamské smlouvy časově ještě náleží jedna důležitá událost, a sice přijetí Bezpečnostní strategie Evropské unie. Ta byla přijata 12. prosince 2003 na zasedání Evropské rady. Strategickým cílem je podle tohoto dokumentu čelit hrozbám, budovat bezpečnost v sousedství EU a vytvářet mezinárodní řád budovaný na účinném multilateralismu. Jako aktuální hlavní hrozby je vnímán terorismus, šíření zbraní hromadného ničení, regionální konflikty, rozvrácené státy a organizovaný zločin. Strategie dále uvádí, že řešení problémů musí být nacházeno v kombinaci vojenských a nevojenských prostředků. „Na základě Bezpečnostní strategie EU došlo k doplnění tzv. Petersberských misí o společné odzbrojovací operace, podporu třetích zemí v boji proti terorismu a o pomoc třetím zemím při reformách bezpečnostního sektoru.“²⁰

2.3 Lisabonská smlouva

Optimistické představy příznivců rozšiřování evropské integrace o dalším rychlém a bezproblémovém posilování úlohy Evropské unie na úkor národních států, jak je vyjádřily podpisy státníků pod textem Smlouvy o Ústavě pro Evropu z 29. října 2004²¹, byly na počátku tohoto tisíciletí revidovány výsledky uskutečněných referend. Obyvatelé Nizozemí a Francie dali najevo, že nadšení eurooptimistů nesdílejí. Způsobem, jehož zhodnocení nenáleží tematicky do obsahu této práce, se nakonec podařilo uvést v platnost text Lisabonské smlouvy, která Smlouvu o Ústavě pro Evropu

¹⁹ *Bezpečnostní a obranná politika* [online]. Praha : Vláda ČR, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/8715/sekce/bezpecnostni-a-obranna-politika/>>.

²⁰ HAD, M. Společná zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie (SZBP) a Balkán. In DIENSTBIER, J., et al. *Stabilita Balkánu a Evropská unie*. 1. vyd. Praha : Rada pro mezinárodní vztahy, 2006. s. 24. ISBN 80-239-8060-2.

²¹ DUŠEK, J. *Historie a organizace Evropské unie*. 1. vyd. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. s. 189. ISBN 978-80-86708-32-4.

nahradila. Lisabonská smlouva byla podepsána 13. prosince 2007²² a po ratifikaci členskými zeměmi EU vstoupila v platnost.

Lisabonská smlouva mimo jiné vnáší do oblasti SZBP řadu inovací. Hlavním cílem současných snah SZBP je podle textu smlouvy postupné vytváření společné evropské obrany. Pravomoci a funkce Západoevropské unie byly postupně převedeny pod orgány EU a samotná ZEU ukončila v roce 2010 svou činnost.

Lisabonskou smlouvou byla Evropská bezpečnostní a obranná politika (EBOP) nahrazena Společnou bezpečnostní a obrannou politikou (SBOP). SBOP je nadále součástí SZBP, jak již bylo stanoveno Maastrichtskou smlouvou. *„Společná bezpečnostní a obranná politika je nedílnou součástí společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Zajišťuje Unii operativní schopnost, která se opírá o civilní a vojenské prostředky. Unie je může použít pro mise vedené mimo území Unie k udržení míru, předcházení konfliktům a posílení mezinárodní bezpečnosti v souladu se zásadami Charty Organizace spojených národů.“*²³

Mnohonárodní evropské vojenské síly, bojové skupiny EU, ustavené z jednotek členských států, se specifikovaly jak ve svém složení, tak ve své specializaci. Jedná se o následující jednotky:²⁴

- Eurofor - Eurofor je útvarom složeným z pozemních vojsk Francie, Itálie, Portugalska a Španělska,
- Eurocorps - Eurocorps je útvarom vojáků z Belgie, Francie, Lucemburska, Německa a Španělska,
- Euromarfor - Euromarfor tvoří oddíly námořních vojsk z Francie, Itálie, Portugalska a Španělska,
- Evropská letecká skupina - Do Evropské letecké skupiny náleží letecké síly Belgie, Francie, Itálie, Německa, Nizozemska, Spojeného království a Španělska.

Lisabonská smlouva právně potvrdila rozšíření okruhu misí Bezpečnostní strategie EU, do nich mohou být tyto útvary i další útvary národních armád nasazeny.

²² WAWROSZ, P. Lisabonská smlouva pohledem českých národních zájmů. In KLVAČOVÁ, E. *České národní zájmy v procesu evropské integrace*. 1. vyd. Praha : Professional Publishing, 2009. s. 99. ISBN 978-80-86946-89-4.

²³ WAWROSZ, P. Lisabonská smlouva pohledem českých národních zájmů. In KLVAČOVÁ, E. *České národní zájmy v procesu evropské integrace*. 1. vyd. Praha : Professional Publishing, 2009. s. 112. ISBN 978-80-86946-89-4.

²⁴ *Společná bezpečnostní a obranná politika* [online]. Brusel : Evropská unie, 2010 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/lisbon_treaty/ai0026_cs.htm>.

Nově se může jednat též o společné akce v oblasti odzbrojení, poradní a pomocné mise ve vojenské oblasti a stabilizační operace po ukončení konfliktů. EU tak může vést v současné době operace spadající pod jeden ze tří hlavních okruhů:²⁵

- 1) vojenské operace,
- 2) policejní mise,
- 3) civilní mise na podporu právního státu.

Lisabonská smlouva taktéž zavedla post vysokého představitele EU pro společnou zahraniční politiku a bezpečnost, de facto post ministra zahraničních věcí EU. Cíle a obecná prováděcí pravidla akcí realizovaných v rámci SBOP sice definuje Evropská rada, kterou členské státy EU či představitelé mnohonárodních sil musí průběžně informovat o aktuálním průběhu akce, realizace konkrétních kroků musí ovšem probíhat také za spolupráce s tímto „evropským ministrem zahraničí“. Dosavadní požadavek jednomyslnosti v rozhodování Evropské rady a Rady ministrů byl Lisabonskou smlouvou nahrazen rozdělením rozhodnutí na ta, kde je jednomyslnost potřeba, a na ta, kde postačuje, když se proti nevysloví nejméně jedna třetina členských států, které představují nejméně jednu třetinu obyvatelstva EU.²⁶

Současnou podobu SBOP je tedy možno charakterizovat jako snahu prosadit úsilí o jednotný evropský pohled na bezpečnostní problematiku a otázky obrany navzdory všeobecně známé skutečnosti, že na řadu zásadních záležitostí mají jednotlivé členské země stále ještě zásadně odlišné názory. Jedná se v podstatě o snahu dosáhnout podobných výsledků, jako jsou ty, jichž bylo již dříve dosaženo v oblasti hospodářské. Posílení bezpečnostní a obranné spolupráce v rámci EU tak hrozí omezením samostatné zahraniční politiky jednotlivých států EU. Existuje zde tedy reálné nebezpečí, že některé z členských zemí EU nebudou v oblasti SZBP chtít na úrovni EU spolupracovat a bude pro ně přinejmenším krátkodobě výhodnější volit vlastní kurz utváření vlastní zahraniční a bezpečnostní politiky.²⁷

²⁵ HAD, M. Společná zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie (SZBP) a Balkán. In DIENSTBIER, J., et al. *Stabilita Balkánu a Evropská unie*. 1. vyd. Praha : Rada pro mezinárodní vztahy, 2006. s. 24. ISBN 80-239-8060-2.

²⁶ WAWROSZ, P. Lisabonská smlouva pohledem českých národních zájmů. In KLVAČOVÁ, E. *České národní zájmy v procesu evropské integrace*. 1. vyd. Praha : Professional Publishing, 2009. s. 113. ISBN 978-80-86946-89-4.

²⁷ WAWROSZ, P. Lisabonská smlouva pohledem českých národních zájmů. In KLVAČOVÁ, E. *České národní zájmy v procesu evropské integrace*. 1. vyd. Praha : Professional Publishing, 2009. s. 39. ISBN 978-80-86946-89-4.

2.4 Bezpečnostní a obranná politika EU a NATO²⁸

Evropská bezpečnostní a obranná politika (EBOP) se rozvíjela od roku 1998, kdy britský premiér Tony Blair na anglo-francouzském summitu v Saint-Malo v závěrečné deklaraci připustil, že Evropská unie potřebuje „kapacitu pro autonomní akci, podpořenou věrohodnou vojenskou silou, možností rozhodnout o jejím použití a být připravená je použít“. Tato akce ovšem připadá v úvahu, pokud se NATO rozhodne neangažovat a je také nutné zabránit vytváření „nepotřebných duplikací“. Tyto podmínky přejaly i všechny evropské dokumenty zakládající a rozvíjející EBOP.

Významné části kapacit států EU, které jsou zároveň členy NATO, jsou vázány v aliančních silách a institucích. Od počátku proto byla snaha umožnit EU využívat schopnosti NATO v případě autonomní akce.

V roce 2003 byla po dohodě o formě zapojení těch evropských členů NATO, kteří nejsou členy EU, mezi oběma organizacemi podepsána dohoda o principech jejich spolupráce (tzv. Berlín Plus). Na základě této dohody má Evropská unie zaručený přístup k plánovacím kapacitám NATO, a pokud se rozhodne spustit vojenskou operaci, může také využít alianční SHAPE (Vrchní velitelství spojeneckých sil v Evropě) k operačnímu plánování. Pokud se tak EU rozhodne, může tak pověřit zástupce vrchního velitele spojeneckých sil v Evropě (který je vždy Evropan) velením operace v rámci EBOP. Navíc NATO určilo seznam kapacit, které je s velkou pravděpodobností ochotné dát k dispozici Evropské unii, pokud je potřebuje.

Funkčnost formátu Berlín Plus se potvrdila například při operaci EUFOR Concordia (4/2003-12/2013, Makedonie), kde EU využila kapacity NATO i „dvojky“ ve velení evropských aliančních sil jako operačního velitele. Proběhlo již také společné cvičení zaměřené na spolupráci EU se SHAPE. V prosinci 2004 unie převzala od NATO velení nad vojenskou operací v Bosně a Hercegovině.

Objevily se neshody týkající se vztahu mezi EBOP a NATO, jež se točily kolem významu pojmu autonomní akce a toho, které duplikace jsou potřebné a které již nikoli. Největší neshody se objevily právě v otázce plánovacích kapacit, kdy čtyři evropské státy - Francie, Německo, Belgie a Lucembursko, navrhly vytvoření samostatného operačního plánovacího centra EU na bruselském předměstí Tervuren. Spor mezi těmito čtyřmi zeměmi, odpůrci označovanými jako „gang čtyř“, a dalšími státy v čele s Velkou Británií, které se obávaly, aby to neznamenalo první krok v odklonu Evropanů od

²⁸ *Evropská unie a NATO* [online]. Praha : EU-Media, 2014 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/link-dossier/evropsk-unie-a-nato>>.

NATO, poznamenal jednání o ústavní smlouvě a vyřešil se kompromisem až koncem roku 2003. Podle něj vznikla v SHAPE stálá plánovací buňka Evropské unie a v rámci Sekretariátu rady civilně-vojenská plánovací buňka, jež může v případě jednomyslného souhlasu Rady převzít velení nad operací EBOP.

Koncem roku 2013 se konal summit Evropské rady, který se zaměřoval na bezpečnostní a obrannou politiku EU. Velká Británie se razantně staví proti rozšiřování pravomocí Unie v této oblasti, zatímco Francie a Německo jsou opačného názoru. Na summitu vystoupil generální tajemník Anders Fogh Rasmussen, který vyjádřil znepokojení nad tím, že pokud nebude Evropa brát svou obranu vážně, nemusely by se o ni zajímat ani Spojené státy.

Určitá hrozba duplikace je přítomna také při adaptaci evropských armád na hrozby 21. století. Vojenské síly jsou předmětem programů NATO i EU od devadesátých let. Většina evropských států ale má k dispozici jen jedny síly, které dává k dispozici jak NATO, tak i EU. Je proto nutná nějaká forma koordinace obou reformních procesů.

Programy NATO (Defence Capabilities Initiative a Prague Capabilities Commitments) i programy EU (Helsinki Headline Goal, European Capability Action Plan a Headline Goal 2010) identifikovaly stejné nedostatky ve výzbroji evropských armád. Jsou jimi zejména strategický vzdušný a námořní transport, systémy pro doplňování paliva ve vzduchu, přesně naváděná munice nebo strategický průzkum a sběr informací. Koordinaci obou reforem zajišťuje Headline Force Task Plus, orgán složený z expertů obou organizací.

Kromě programů na vyzbrojování se cíle EU i NATO překrývají i v programech budování zvláštních jednotek rychlé reakce, které mají být schopny nasazení mimo území členských států a stát se jednou z odpovědí na nové bezpečnostní hrozby. Aliance nazývá své jednotky NATO Response Force a jejich 25 000 vojáků je od října 2006 schopno nasazení do pěti dnů na dobu 30 dnů nebo více v případě rotace. Síly Evropské unie, Rapid Response Force, jsou větší a pomalejší: 60 000 vojáků do 60 dnů na jeden rok. Nový Hlavní cíl 2010 (Headline Goal 2010) pak přidal ještě „bojové skupiny“, které se více podobají aliančním silám jak svoji velikostí tak i rychlostí nasazení. Zatím je naplánováno patnáct skupin po 1 500 vojácích, s dobou nasazení do pěti až deseti dnů na třicet dnů v případě rotace na čtyři měsíce. O probíhajících konzultacích s NATO svědčí i to, že jsou do projektu bojových skupin zapojeny i Norsko, Bulharsko a Rumunsko. Česká republika pro tyto jednotky vyčlenila naši protichemickou jednotku,

kteřá má vynikající reputaci již od prvního nasazení našich vojáků po pádu komunismu v rámci Operace pouštní bouře.

Limity spolupřáce naopak ukázala neschopnost EU a NATO dohodnout se na společné pomoci Africké unii při operaci v Darfúru - výsledkem bylo vytvoření dvou oddělených leteckých mostů.

Další neshoda se objevila v souvislosti s krizí na Ukrajině, i když ne v již tak velké míře. Nepokoje na Ukrajině propukly v listopadu 2013, kdy ukrajinský prezident odmítl na nátlak Ruska podepsat Asociační dohodu s EU. K eskalaci napětí nicméně došlo až v únoru 2014, počátkem března Rusko obsadilo Krym a narušilo tak územní integritu Ukrajiny. Tento akt agrese vyvolal značné znepokojení v EU, USA i v Severoatlantické alianci. EU a NATO sice nepřijaly společný postup, nicméně kroky obou organizací se snaží sledovat stejný cíl a používají prostředky, které by se v praxi měly doplňovat. Zatímco EU chce uvalit na Rusko různé druhy sankcí, Aliance využívá prostoru Polska k vojenským cvičením a monitorování území Ukrajiny. EU i NATO zdůrazňují, že Ukrajinu vnímají jako svého významného partnera a vyjádřily se pro vzájemné posílení vztahů, v případě Aliance dokonce na úkor vztahů s Ruskem. Příkladem mohou být aktuálně sankce ze strany G7²⁹, na které Rusko zareagovalo mimo jiné i zvýšením cen plynu Ukrajině. Z původní ceny plynu pro Ukrajinu, která byla 268,5 dolarů (5 370,- Kč), aktuální cena ruského plynu je 485 dolarů (9 700,- Kč) a průměrná cena pro zbytek Evropy 370 až 380 dolarů (cca 7 500,- Kč). Jedná se o cenu za 1000 m³, takže zvýšení dosahuje cca 40 %.³⁰

²⁹ *G7 podpoří další sankce proti Rusku při zosřření ukrajinské krize* [online]. Praha : Borgis, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/amerika/333303-g7-podpori-dalsi-sankce-proti-rusku-pri-zostreni-ukrajinske-krize.html>>.

³⁰ *Ukrajina: Přestáváme platit za ruský plyn* [online]. Praha : Česká televize, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/269490-ukrajina-prestavame-platit-za-rusky-plyn/>>.

3 VOJENSKÉ OPERACE EVROPSKÉ UNIE

Již dříve v rámci EBOP, nyní v rámci SBOP, bylo postupně zahájeno přes dvacet zahraničních misí EU. Jedná se jak o operace s účastí vojáků a policistů, tak i mise, v nichž výraznou roli hrají soudci nebo úředníci nejrůznějšího zaměření. Některé operace a mise již byly ukončeny. Již ukončené vojenské operace Evropské unie jsou Artemis/DRC, EUFOR RD Kongo, EUFOR Čad/RCA, EUFOR Libya a Concordia FYROM. V současné době probíhají vojenské operace Evropské unie - EUFOR ALTHEA BiH, EUTM Mali, EUTM Somalia a EU NAVFOR ATALANTA. 10. února 2014 byla zahájena další mise EUFOR RCA ve Střední Africe. Tato mise nebyla již autorem práce zpracována.

Tabulka 1: Vojenské operace EU^{31,32,33,34,35}

Název operace	Počet	Rozpočet	Průměr na osobu	Doba trvání	Počet států EU (mimo EU)
EUFOR ALTHEA BiH	600	€ 15 mil.	€ 25 000	2.12.2004 - 15.11.2014	18 (5)
EUTM Mali	560	€ 23mil.	€ 41 071	8.12.2013 - 4.2014	23
EUTM Somalia	125	€ 11,6 mil.*	€ 92 800	10.4.2010 - 3.2015	9 (1)
EU NAVFOR ATALANTA*	1064	€ 14,9 mil.	€ 14 003	8.12.2008 - 12.12.2014	21 (3)
EUFOR RCA	500, (1000)**	€ 25,9 mil.	€ 51 800, (€ 25 900)	14.2.2014 - 8/2014	Zatím neupřesněn

* Jednotlivé státy si částečně financují provozní náklady, např. plavidel, letadel.

** Plánováno 500, rozšířeno až na 1000, momentálně se nedaří naplnit požadované počty vojáků z jednotlivých členských států EU, 2000 již nasadila Francie, 6000 nasazených z AU v rámci mise MISCA.

³¹ CSDP Note Overview Ongoing CSDP Missions [online]. Brusel : ISIS Europe, 2012 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z WWW: <http://www.isis-europe.eu/sites/default/files/publications-downloads/CSDP%20Overview%20March%202014_0.pdf>.

³² EU military operation in Bosnia and Herzegovina (Operation EUFOR ALTHEA) [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/althea-bih/pdf/04032013_factsheet_althea-bih_en.pdf>.

³³ EU Training Mission in Mali (EUTM Mali) [online]. Brusel : Evropská unie, 2014 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z WWW: <http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eutm-mali/pdf/factsheet_eutm_mali_en.pdf>.

³⁴ EUTM Somalia EU military mission to contribute to the building up and strengthening of the Somali National Armed Forces [online]. Brusel : Evropská unie, 2014 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eutm-somalia/docs/factsheet_eutm_somalia_en.pdf>.

³⁵ European Union Naval Force Somalia Operation Atlanta [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eu-navfor-somalia/pdf/factsheet_eunavfor_en.pdf>.

Pravděpodobně v nejbližší době (4/2014) vznikne mise z důvodů krize na Ukrajině, ať již na Krymu, jenž vyhlásil referendum a připojil se k Rusku, což v podstatě celý svět neakceptoval a uvalil na Rusko sankce, či v rámci dalších východních částí Ukrajiny (Charkov, Doněck a Lugansk). Pravděpodobně by zde došlo k vyslání monitorovací mise či mise hlídající hranice, v úvahu připadá i součinnost s případnou misí OSN.

Další mise - EUFOR RCA byla vyslána do Středoafriické republiky, kde probíhají střety mezi křesťany a muslimy, jež si vyžádaly stovky obětí a přes milión lidí vyhnaly z domovů. Současně se zde připravuje i mise OSN. Plánuje se vyslat 10 000 vojáků, 1 800 policistů a podpoří i 2 000 vojáků francouzské Cizinecké legie (ti zde již jsou nasazeni). Bohužel v současnosti se nedaří naplnit přislíbené počty vojáků z jednotlivých států EU, aby mise mohla být naplno spuštěna. Při návštěvě generální tajemník OSN Pan Ki-Moona v ČR požádal o vyslání českých vojáků (pravděpodobně vojenské nemocnice a volné přepravní letecké kapacity) a ČR přislíbila až 250 vojáků.³⁶ Dále požádal ČR o vyslání vojáků do probíhající pozorovací mise OSN na Golanských výšinách, kam by ČR mohla vyslat až 150 vojáků.

3.1 EUFOR ALTHEA BiH

Operace EUFOR ALTHEA BiH byla zahájena 2. prosince 2004, v období, kdy EU v rámci EBOP usilovala o převzetí vyšší míry odpovědnosti za udržení míru v oblasti Balkánu. Jedná se o operaci na území jedné z bývalých republik Jugoslávské federace - Bosny a Hercegoviny. Přibližně ve stejné době na území bývalé Jugoslávie proběhla ještě operace nazvaná EUFOR CONCORDIA, a to v Makedonii. Tato operace byla však ve srovnání s EUFOR ALTHEA BiH operací krátkodobou, s délkou trvání v řádu pouhých několika měsíců.

Zúčastněné státy v rámci této operace jsou z EU (18) - a nečlenské státy EU (5) - Albánie, Chile, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Švýcarsko a Turecko.

3.1.1 Historické pozadí, příčiny operace

Bosna a Hercegovina představuje neobyčejně rozrůzněné a rozmanité území nejen z hlediska jazykového a národnostního, nýbrž i hlediska náboženského

³⁶ *Vyšlete vojáky do Středoafriické republiky, žádá šéf OSN v Česko* [online]. Praha : Mafra, 2013 [cit. 2013-13-11]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/pan-ki-mun-vyzval-cesko-k-vyslani-vojaku-do-stredoafricke-republiky-11x-/domaci.aspx?c=A140404_172936_domaci_vez>.

a kulturního.³⁷ Příčiny tohoto jevu je třeba hledat v pohnuté historii této země. Ve středověku a na počátku novověku jejím územím procházela vojenská hranice mezi habsburskou monarchií a Osmanskou říší, střežená hraničářskými jednotkami s mnohonárodnostním charakterem. Vlna nacionalismu se během devatenáctého století nevyhnula ani Balkánu, a beztak napjaté vzájemné vztahy mezi obyvateli Bosny a Hercegoviny ještě vyhrotila. Významnou roli v zemi již tehdy hráli bosenští muslimové, kteří sami sebe začali na konci minulého století označovat jako Bosňáky,³⁸ bosenští Srbové a bosenští Chorvaté.

Po první světové válce se území Bosny a Hercegoviny stalo součástí Království Srbů, Chorvatů a Slovinců, pozdější Jugoslávie. Proces rozpadu Socialistické federativní republiky Jugoslávie v devadesátých letech minulého století započal vyhlášením samostatnosti jednotlivých republik. Bosna a Hercegovina vyhlásila samostatnost v březnu 1991. S tímto krokem ovšem nesouhlasili bosenští Srbové, kteří na části území Bosny a Hercegoviny vyhlásili Republiku srbskou. V zemi došlo k nejtvrdějším střetnutím války na Balkáně. Snaha modrých přileb OSN o eliminaci konfliktu byla bezúspěšná.

Konflikt se podařilo ukončit až za diplomatického a vojenského přispění mezinárodního společenství. Daytonskou mírovou dohodou z roku 1995 bylo území Bosny a Hercegoviny zachováno jako samostatný stát s federativním uspořádáním, zahrnující Federaci Bosny a Hercegoviny, Republiku srbskou a federální distrikt Brčko.

Existence Bosny a Hercegoviny jako samostatného státu byla Daytonskou dohodou zajištěna, bylo by ovšem naivní očekávat její dodržování bez přispění mezinárodního společenství. Proto mírový plán předpokládal rozmístění kontingentu mezinárodních sil na území státu.³⁹ OSN vyslala do Bosny a Hercegoviny misi UNMIBH, jejímž úkolem bylo napomoci implementaci civilních částí dohody z Daytonu. Severoatlantické alianci byla svěřena odpovědnost za udržování míru v této oblasti, což vedlo k zahájení mírových operací v rámci OSN a to IFOR, SFOR a SFOR II. Od sil NATO již převzaly odpovědnost za udržení míru v Bosně a Hercegovině síly EUFOR.

³⁷ ŠETÁK, M., et al. *Dějiny jihoslovanských zemí*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1998. s. 173. ISBN 80-7106-299-9.

³⁸ KASUM, D. *Etnický konflikt v Bosně a Hercegovině*. In ŠMÍD, T., VAŘURA, V. *Etnické konflikty v postkomunistickém prostoru*. 1. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2007. s. 97. ISBN 978-80-7325-126-0.

³⁹ KASUM, D. *Etnický konflikt v Bosně a Hercegovině*. In ŠMÍD, T., VAŘURA, V. *Etnické konflikty v postkomunistickém prostoru*. 1. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2007. s. 103. ISBN 978-80-7325-126-0.

3.1.2 Charakter operace, oblastí jejího působení

Operace EUFOR ALTHEA BiH je co do cílů operací rozmanitější, než byly předcházející operace IFOR a SFOR. Hlavní cíl zůstává stále stejný, přibyly však k němu cíle další: „*Cílem operace Althea je zachovat bezpečí a mír, ale mise má také přispět k většímu pokroku Bosny a Hercegoviny na cestě k evropské integraci a k potírání korupce a organizovaného zločinu.*“⁴⁰ V praxi to obnáší plnění řady dalších úkolů, jako je podpora Mezinárodního soudního tribunálu pro bývalou Jugoslávii, zajištění kapacit a školení pro příslušníky ozbrojených sil Bosny a Hercegoviny, vojenskou a civilní kontrolu pohybu zbraní, střeliva a výbušných látek, dozor nad skladišti zbraní, hledání válečných zločinců, kteří by se mohli ukrývat na území Bosny a Hercegoviny, a podobně.⁴¹

Při plánování a vedení operace EUFOR ALTHEA BiH je využívána v rámci dohod Berlín Plus struktura Severoatlantické aliance.⁴² V praxi to znamená, že účastníci mise mají k dispozici prostředky Severoatlantické aliance, což jim umožňuje plnění zadaných úkolů.

Vojenské jednotky operace jsou rozděleny do tří sektorů. Účastníci operace disponují řadou stanovišť rozmístěných po celém území Bosny a Hercegoviny, pracují ve styčných a pozorovatelských týmech. Hlavní centrum operace se nachází v Camp Butmiru v Sarajevu. Součástí operace je i Integrovaná policejní jednotka.

V rámci operace EUFOR ALTHEA BiH bylo zpočátku nasazeno 7 000 vojáků, jejich počet se s ohledem na zlepšení bezpečnostní situace postupně snižoval. Na činnosti se podílejí i příslušníci AČR: „*7. skupina příslušníků Armády České republiky EUFOR v operaci Althea pod velením majora Ing. Romana Vildomce působí ze základny Butmir v Sarajevu. Velitel zastává pozici vedoucího skupiny řízení skladování zbraní a munice a kapitán Rybák je na pozici specialisty na zbraně hromadného ničení. Svoji činností se přímo podílejí na výcviku a rozvoji schopností Ozbrojených sil Bosny a*

⁴⁰ *EU military operation EUFOR ALTHEA in Bosnia and Herzegovina* [online]. Brusel : Evropská unie, 2012 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/sede/dv/sede110712factsheeteuforalthea/_sede110712factsheeteuforalthea_en.pdf>.

⁴¹ *EU military operation in Bosnia and Herzegovina (Operation EUFOR ALTHEA)* [online]. Brusel : Evropská unie, 2009 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/090310-Factsheet_EUFOR_Althea-version14_EN.pdf>.

⁴² HAD, M. Společná zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie (SZBP) a Balkán. In DIENSTBIER, J., et al. *Stabilita Balkánu a Evropská unie*. 1. vyd. Praha : Rada pro mezinárodní vztahy, 2006. s. 23. ISBN 80-239-8060-2.

Hercegoviny.⁴³ Mimo účastníků operace ze členských zemí EU jsou do této akce zapojeni také vojáci ze třetích zemí, Albánie, Chile, Bývalé jugoslávské republiky Makedonie, Švýcarska a Turecka.

3.1.3 Ohlasy, budoucnost operace

Operace EUFOR ALTHEA BiH zůstává nadále velmi důležitou součástí komplexního úsilí EU o podporu probíhající politické stabilizace Bosny a Hercegoviny. Unie má vzhledem ke geografické pozici tohoto státu zájem na podpoře všech procesů, které umožní Bosně a Hercegovině směřovat vpřed na cestě integrace do EU.⁴⁴ Operace EUFOR ALTHEA BiH tedy s vysokou mírou pravděpodobnosti bude pokračovat i v následujících letech.

Jedním z velmi důležitých úkolů této operace je seznámit obyvatelstvo s nebezpečím, které představují miny, které zde byly položeny v rámci války a které si bohužel stále vybírají své oběti.

Ačkoli se bezpečnostní situace v Bosně a Hercegovině jeví jako stabilní, nelze přehlížet faktory, které zprostředkovaně hrozí jejím zhoršením. Jedná se především o neutěšenou ekonomickou situaci státu, kde jako hlavní problém přetrvává na evropské poměry neobvykle vysoká, 40 % míra nezaměstnanosti. Dalším problémem jsou nedostatečné příjmy státního rozpočtu, vysoký podíl stínové ekonomiky a všude přítomná korupce.⁴⁵

3.2 EUTM Mali

Vojenská výcviková operace EUTM Mali je pravděpodobně nejsledovanější vojenskou operací Evropské unie mimo samotný evropský kontinent. Její vyslání je v souladu s přijatou strategií EU pro bezpečnost a rozvoj v oblasti Sahelu. Vzhledem k historickým vazbám hrají zásadní roli v operaci Francouzi, svým nezanedbatelným podílem však ke zdaru celé akce přispívá i Česká republika.

Zúčastněné státy v rámci této operace jsou z EU (23) - Rakousko, Belgie, Bulharsko, Česká Republika, Estonsko, Finsko, Francie, Německo, Řecko, Maďarsko,

⁴³ *Bosna i Hercegovina (Althea - EUFOR)* [online]. Praha : Ministerstvo obrany ČR, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/althea/althea-42693/>>.

⁴⁴ *EU military operation in Bosnia and Herzegovina (Operation EUFOR ALTHEA)* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/090310-Factsheet_EUFOR_Althea-version14_EN.pdf>.

⁴⁵ ŠTOURÁČOVÁ, J. Hospodářská spolupráce České republiky s balkánským regionem. In DIENSTBIER, J., et al. *Stabilita Balkánu a Evropská unie*. 1. vyd. Praha : Rada pro mezinárodní vztahy, 2006. s. 103. ISBN 80-239-8060-2.

Irsko, Itálie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Nizozemí, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko a Velká Británie.

3.2.1 Historické pozadí, příčiny operace

Území současného Mali hrálo důležitou úlohu v africkém kontextu již v období středověku. Nalézala se zde centra významných říší, z nichž snad nejznámější jsou města Timbuktu či Gao. V období francouzské koloniální expanze do Afriky však již byly tyto říše mocensky oslabené a jejich obyvatelé nedokázali francouzskému náporu vzdorovat. Francouzi si postupně území Mali podmanili a začlenili ho do Francouzské západní Afriky.⁴⁶

Proces poválečné dekolonizace se přirozeně nevyhnul ani oblasti západní Afriky. Samostatná republika Mali byla vyhlášena v září roku 1960. Prvním prezidentem země se stal Modibo Keita, jehož politický program byl založený na kombinaci socialistických a komunistických myšlenek s idejemi islámu. Malijská ekonomika byla podřízena centrálnímu plánování. Tento program byl nejen neúspěšný, skončil úplnou ekonomickou katastrofou. Modibo Keita byl o osm let později svržen vojenským pučem. Ani armáda však nedokázala zlepšit hospodářskou situaci země. Ta musela požádat o pomoc Mezinárodní měnový fond a Světovou banku.⁴⁷

Po ukončení éry studené války vzrostla na děje na postupnou demokratizaci domácích poměrů. Byla schválena nová ústava a uspořádána série místních, parlamentních a prezidentských voleb. Uvolnění poměrů však poskytlo prostor k vyjádření tradičním nepřátelům ústřední malijské vlády, Tuaregům. *„Tuaregové patřili od počátku k nejsrdnatějším odpůrcům francouzského koloniálního záboru a později se jen těžko smiřovali s hranicemi, které vytyčila koloniální administrativa a pak je převzaly i nové nezávislé státy. Berberští Tuaregové, obývající pouštní a stepní oblasti Alžírsko, Mali, Burkiny Faso, Nigeru a Libye, se nemohli smířit s tím, že by se měli stát menšinou ve státech ovládaných většinou černých obyvatel, které donedávna znali jen jako otroky.“*⁴⁸ Teprve v polovině devadesátých let se podařilo násilné boje dočasně zastavit.

Události arabského jara situaci v Mali opět rozjitřily. Tuaregové společně s islamisty získali z destabilizované Libye velké množství zbraní, které jim umožnily podniknout řadu útoků proti malijské vládě. Úspěchem jejich ofenzivy bylo mimo jiné

⁴⁶ ZÍDEK, P. *Mali*. 1. vyd. Praha : Libri, 2004. s. 29. ISBN 80-7277-277-5.

⁴⁷ KLÍMA, J. *Dějiny Afriky: vývoj kontinentu, regionů a států*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 425. ISBN 978-80-7422-189-7.

⁴⁸ ZÍDEK, P. *Mali*. 1. vyd. Praha : Libri, 2004. s. 60-31. ISBN 80-7277-277-5.

získání kontroly nad městy Kidal, Gao a Timbuktu a vyhlášení nového státu Azawad. Z jeho území začalo na jih prchat černošské obyvatelstvo.⁴⁹

V březnu 2012 se v zemi uskutečnil vojenský puč, vojáci však nedokázali získané moci využít ke stabilizaci situace. V lednu 2013 vyslala do Mali své vojenské jednotky Francie, teprve poté došlo k částečnému uklidnění. V létě uspořádané prezidentské volby vyhrál Ibrahim Boubacar Keita.

3.2.2 Charakter operace, oblasti jejího působení

Operace EUTM Mali byla zahájena na žádost místních orgánů 18. února 2013. Cíle operace jsou stanoveny v souladu s Rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 2085 z roku 2012. Jednotky Evropské unie tedy mají za úkol:

- přispět k plnému obnovení ústavního a demokratického pořádku v zemi,
- napomáhat malijským státním orgánům v získávání kontroly nad celým územím státu,
- neutralizovat organizovaný zločin a teroristické hrozby.

Prostředkem k naplnění těchto cílů je jednak poskytování odborných znalostí a poradenství v oblasti velení, logistiky, řízení lidských zdrojů a mezinárodního humanitárního práva, jednak pořádání opakovaných desetitýdenních turnusů školení příslušníků malijské armády. Školení jsou příslušníci speciálních sil, mechanizovaného vojska, dělostřelectva, ženijního vojska a předsunuté letecké podpory. Jednotky EUTM Mali naopak nemají za úkol přímo se účastnit bojových operací.

Hlavní středisko operace se nachází v jihozápadní části Mali, v Bamaku, školení se odehrává na vojenské základně ve městě Koulikoro, nacházejícím se přibližně šedesát kilometrů severovýchodně od Bamaku. V tréninkovém táboře působí více než dvě stovky instruktorů, přítomen je dále také pomocný personál a ochranné síly. Celkem se tak jedná o přibližně 560 osob. Jde především o francouzské vojáky (přes 200 vojáků), ovšem také o vojáky z Rakouska, Belgie, Bulharska, České republiky, Estonska, Finska, Německa, Řecka, Maďarska, Irska, Itálie, Lotyšska, Litvy, Lucemburska, Německa, Nizozemska, Polska, Portugalska, Rumunska, Slovinska, Španělska, Švédska a Velké Británie. Úkolem českých vojáků je především ochrana velitelství výcvikové mise, doprovody hlavních představitelů velitelství operace a logistických konvojů, čtyři instruktoři se přímo podílejí na výcviku malijských

⁴⁹ KLÍMA, J. *Dějiny Afriky: vývoj kontinentu, regionů a států*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 500. ISBN 978-80-7422-189-7.

vojáků.⁵⁰ Velitelem celé operace byl jmenován brigádní generál Bruno Guibert z Francie.

Ve dnech 3. až 13. března 2014 odletěla do Mali 3. jednotka v počtu 38 českých vojáků. Úkolem jednotky je ochrana velitelství výcvikové mise EU TM (Training Mission) v Bamaku, provádění doprovodů velitele a štábu mise a částečně i výcvik malijské armády. Při plnění tohoto úkolu budou spolupracovat s francouzskými a malijskými jednotkami. Velitelem 3. jednotky je kapitán Martin Náplava z hranického 71. mechanizovaného praporu, který zde působí na pozici velitele 2. mechanizované roty. Většina z vojáků jednotky již působila v zahraničních operacích v Afghánistánu, Kosovu nebo v Bosně a Hercegovině. Vojáci ze 7. mechanizované brigády z Hranic vystřídali po roce vojáky 4. brigády rychlého nasazení, kteří v Mali působili v prvních dvou rotacích. Jednotka pokračuje v zabezpečení ochrany velitelství výcvikové mise EU TM (Training Mission) v hlavním městě Bamaku, v provádění doprovodů osob a konvojů. Čtyři vojáci jednotky se na základně Koulikoro (cca 60 km od Bamaka) podílejí na výcviku malijských vojáků.⁵¹

3.2.3 Ohlasy, budoucnost operace

V současné době se předpokládá trvání operace v celkové délce patnácti měsíců. Pokud by měl být dodržen tento časový rozvrh operace, náklady na ni by neměly přesáhnout částku 24 000 000 eur.⁵² Budoucí průběh operace je ovšem obtížné předvídat. Snaha EU o zlepšení poměrů v západní Africe je sice komplexního zaměření, nicméně též řešená situace představuje ne jeden, ale celý komplex problémů.

Úsilí o obnovení ústavního a demokratického pořádku v zemi musí být provázeno taktéž zlepšením ekonomické situace místního obyvatelstva. Konkrétně Mali je přitom jednou z nejhudších zemí nejen v celosvětovém měřítku, ale i v podstatně mírnějším měřítku afrického kontinentu. Jako vnitrozemský stát je ve značné nevýhodě, neboť obchod s případnými ekonomickými premianty musí být realizován skrze přístavy některého z blízkých přímořských států. To je jednou z příčin jeho malého podílu na mezinárodním obchodu. Tato země navíc může vstoupit na mezinárodní trhy pouze s nabídkou surovin a potravin, které sama nezpracovává do podoby finálních

⁵⁰ *EU Training Mission in Mali (EUTM Mali)* [online]. Brusel : Evropská unie, 2014 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eutm-mali/pdf/factsheet_eutm_mali_en.pdf>.

⁵¹ *Mali - EUTM* [online]. Praha : Ministerstvo obrany ČR, 2014 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/mali/mali---eu-tm-81184/>>.

⁵² *EUTM - Mali* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-12-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eutm-mali/index_en.htm>.

výrobníků. Přílišná specializace ekonomiky země ji činí citlivou na výkyvy světových cen jí produkovaných komodit.

Tato mise je velice důležitá pro armádu ČR i z důvodu, že zde čeští vojáci dostali prestižní úkol - chránit velitelství této mise v Bamaku a to ve státu, který byl do roku 1960 kolonií Francie, takže by se dalo čekat, že si tuto výsadu převezou sami Francouzi.

3.3 EUTM Somalia

Vojenská výcviková operace EUTM Somalia v Somálsku působí v dlouhodobě neklidném prostředí. Konflikty zde nejsou pouze vyvrcholením letitých neshod mezi vládami, ale též důsledkem vzájemného odcizení obyvatelstva a elit politické reprezentace. Operace EUTM Somalia přitom není první snahou mezinárodní organizace přispět ke zklidnění situace v zemi, se stejným úkolem v zemi předtím působilo několik misí OSN.

Zúčastněné státy v rámci této operace jsou z EU (9) - Španělsko, Finsko, Maďarsko, Irsko, Itálie, Nizozemsko, Portugalsko, Švédsko, Velká Británie a nečlenský stát EU (1) - Srbsko.

V podstatě všechny stávající mise byly neúspěšné. Asi nejznámější je případ, kdy byl sestřelen americký vrtulník MH-60 Black Hawks během občanské války v Somálsku mezi silami Spojených států, podporovaných silami OSN (mise UNOSOM I) a somálskou milicí loajální k samozvanému prezidentovi Mohamedu Farrahu Aididovi, které v rámci *Operace Gothic Serpent* proběhlo v noci z 3. na 4. října 1993 v somálském Mogadišu s cílem zajmout samozvaného prezidenta Mohameda Farraha Aidida. Ačkoliv Američané dosáhli pouze částečně stanoveného cíle, zajetí dvou Aididových pobočníků, ztráty, které během operace utrpěli, vedly americkou administrativu ke stažení ze Somálska.

3.3.1 Historické pozadí, příčiny operace

V Somálsku nenalezneme jednu z nejobvyklejších příčin konfliktů - etnickou různorodost obyvatelstva. Naopak, jedná se o zemi z etnického hlediska homogenní, obývanou téměř výlučně Somálci. Jejich náboženstvím je prakticky bez výjimky sunnitský islám. Kulturní zvyklosti a tradice jsou taktéž jednotné.

Během období kolonizace Afriky se Somálsko stalo cílem britských a italských výbojů. Britové ovládli sever, jih naopak Italové. Během druhé světové války se země stala místem střetů italských a britských jednotek, během nichž Velká Británie získala

kontrolu nad celým Somálskem. Po druhé světové válce se Italové na krátký čas ještě do Somálska vrátili, protože je OSN pověřila svěřeneckou správou části somálského území.

Samostatné Somálsko vzniklo 1. července 1960. V zemi se ovšem projevil následky bývalé dvojí správy země. „*Na severu v bývalém Britském Somálsku vznikly partyzánské jednotky, které se bouřily proti velení pocházejícímu z bývalého italského jihu.*“⁵³ Již v šedesátých letech navrhovali někteří somálští politikové posílit vnitřní jednotu země vyhlášením války proti sousední Etiopii, k realizaci tohoto riskantního kroku v plné míře ovšem došlo až v roce 1977. Výsledek byl naprosto opačný, než somálská strana očekávala. Etiopie se ubránila a somálská státní správa byla rozvrácena. Země upadla do válek mezi znepřátelenými klany, sever se odtrhl a vznikla zde republika Somaliland, ta ale nezískala mezinárodní uznání.

V roce 1992 byla do země vyslána humanitární mise UNOSOM I.⁵⁴ Pracovníci mise měli zajišťovat kontrolu nad dodávkami humanitární pomoci a distribucí potravin, stoupenci generála Aidída, jednoho z vlivných klanových vůdců, je však odmítali respektovat. Zjednáním nápravy byla pověřena mise UNITAF, později transformovaná na UNOSOM II, i ta ale skončila debaklem. Aidíd se v roce 1995 prohlásil prezidentem Somálska, o rok později zemřel na následky neobjasněného útoku. Od Somálska se odtrhla další území.

Pozvolná konsolidace poměrů započala v roce 2012, kdy se sešli zástupci hlavního města Mogadiša a některých separovaných území a dohodli se na vytvoření nových státních orgánů a přijetí prozatímní ústavy. Problémem ovšem zůstává skutečnost, že se do této iniciativy nezapojili zástupci dvou významných, byť mezinárodně neuznaných území - Somalilandu na severu a Puntlandu na východě.⁵⁵

3.3.2 Charakter operace, oblasti jejího působení

Výcviková mise EUTM Somalia u je součástí hledání komplexního řešení obtížné situace, v níž se země stále nachází. Evropská unie se stala na základě plánu zveřejněném v dokumentu Joint Strategy Paper - Somalia 2008 - 2013 největším dárce pomoci Somálsku. Prostředky pocházející z EU jsou směřovány do oblasti

⁵³ KLÍMA, J. *Dějiny Afriky: vývoj kontinentu, regionů a států*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 367. ISBN 978-80-7422-189-7.

⁵⁴ *Somalia - United Nations operation in Somalia - I*. [online]. New York : United Nations, 2003 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/unosomi.htm>>.

⁵⁵ KLÍMA, J. *Dějiny Afriky: vývoj kontinentu, regionů a států*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 524. ISBN 978-80-7422-189-7.

státní správy, do sféry vzdělávání, ekonomického rozvoje a zajištění potravinové bezpečnosti.⁵⁶

Výcviková mise EUTM Somalia má za úkol vycvičit jednotky somálských bezpečnostních sil. Výcvik probíhá od 7. dubna roku 2010, účastní se ho přibližně 125 instruktorů z dvanácti zemí EU. Odborníci z ČR prozatím do mise zapojeni nejsou. Za necelé čtyři roky vycvičili instruktoři přibližně 3 000 příslušníků somálských bezpečnostních sil. Úplnou novinkou pak byl v místních poměrech přinejmenším nezvyklý výcvik čtyřadvaceti žen, které se mají stát příslušnicemi nově budovaných somálských národních ozbrojených sil.⁵⁷

Vzhledem k situaci v zemi probíhal výcvik nejprve na území Ugandy, v posledním období se iniciativy účastníků mise pozvolna přesouvají do samotného Somálska, konkrétně do hlavního města Mogadiša. Ugandské středisko Bihanga, vzdálené přibližně 350 kilometrů od ústředí mise v Kampale, se má stát propříště místem vzdělávání vyšších velitelů a specialistů, výcvik mužstva již bude probíhat na domácí půdě.

3.3.3 Ohlasy, budoucnost operace

22. ledna 2013 bylo Evropskou radou rozhodnuto, že mandát mise EUTM Somalia bude prodloužen až do března roku 2015. Předpokládá se, že náklady na misi nepřekročí částku 11 600 000 eur.⁵⁸ Evropská unie si je ovšem vědoma toho, že bez úsilí o zlepšení životních podmínek domácího obyvatelstva nemůže mít mise EUTM Somalia úspěch, proto, jak bylo již výše uvedeno, chápe výcvikovou misi jako součást široce pojaté kampaně s cílem dosáhnout celkové stabilizace oblasti.

Bohužel, tato mise je z hlediska dosažení cílů a úkolů v podstatě nenaplněna. I když je zde několik dílčích úspěchů, oproti námořní protipirátské misi EU NAVFOR Somalia ATALANTA jsou v podstatě nulové.

3.4 EU NAVFOR ATALANTA

První vojenská námořní mise EU NAVFOR ATALANTA je komplementární výše uvedené misi EUTM Somalia. Zatímco mise EUTM Somalia má za cíl napomoci zvládnutí situace na souši, EU NAVFOR ATALANTA je zaměřena na problematiku

⁵⁶ ŠIMON, O. *Aktérství EU v boji proti somálskému pirátství. Mezinárodní vztahy*. 2011, roč. 46, č. 4, s. 45. ISSN 0323-1844.

⁵⁷ *EUTM - Somalia* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eutm-somalia/>>.

⁵⁸ *EUTM - Somalia* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eutm-somalia/>>.

námořního pirátství u somálských břehů. EU zde ovšem není jediným aktérem: „*O námořní řešení somálského pirátství se tu pokouší nejen EU a další evropské státy, ale rovněž USA, NATO, Rusko, Čína, Indie, Japonsko, Pákistán, Írán, Saúdská Arábie a řada dalších států a mezinárodních vládních i nevládních organizací.*“⁵⁹

3.4.1 Historické pozadí, příčiny operace

Oblast somálských pobřežních vod přestala být chráněna již na počátku devadesátých let, kdy v zemi neexistovala síla, která by byla schopna toto zajistit. Místní loviště potom využívali rybáři jiných zemí, a co představovalo daleko závažnější problém, jako lacinou skládku i lodě přivážející nebezpečný odpad. Prvními „piráty“ se tak stávali místní rybáři, kteří jen chtěli ochránit svůj zdroj obživy.

Jak však chaos v zemi nabýval na intenzitě, pirátství se ve stále vyšší míře stávalo snadným zdrojem zisků pro příslušníky místních klanů. Ty místní rybáři naprosto nezajímali, naopak. Za jednorázový poplatek umožňovali lodím zahraničních společností rybolov a později si troufli zadržovat lodi i s posádkou a požadovat za propuštění výkupné. Somálské břehy se stávaly stále nebezpečnějšími. Zatímco v roce 2006 se piráti ze Somálska podíleli na všech pirátských útocích 4 %, v letech 2009 a 2010 se už u somálských břehů odehrála polovina pirátských útoků evidovaných ve světě.⁶⁰

Evropskou unii, a pochopitelně nejen ji, pirátské aktivity u břehů Somálska znepokojily. Závažným způsobem jimi byla ohrožena mezinárodní námořní bezpečnost a zprostředkovaně i hospodářské aktivity a bezpečnost členských zemí EU. V koordinaci s OSN i jednotlivými zeměmi proto byla připravena operace s cílem eliminovat projevy pirátství v této oblasti.

3.4.2 Charakter operace, oblasti jejího působení

Operace Atalanta, jak také bývá námořní vojenská mise EU NAVFOR ATALANTA ve vojenských kruzích nazývána, byla zahájena v prosinci roku 2008. Cíle operace byly stanoveny v souladu s mandátem uděleným Radou bezpečnosti OSN. Účastníci mise mají za úkol nejen potlačovat projevy pirátství, ale též chránit plavidla

⁵⁹ ŠIMON, O. Aktérství EU v boji proti somálskému pirátství. *Mezinárodní vztahy*. 2011, roč. 46, č. 4, s. 39. ISSN 0323-1844.

⁶⁰ ŠIMON, O. Aktérství EU v boji proti somálskému pirátství. *Mezinárodní vztahy*. 2011, roč. 46, č. 4, s. 43. ISSN 0323-1844.

účastníci se Světového potravinového programu, chránit v jednotlivých případech další plavidla a monitorovat rybolovnou činnost u pobřeží Somálska.⁶¹

Síly EU NAVFOR ATALANTA mohou zatýkat, zadržovat a předávat osoby podezřelé z úmyslu nebo páchání pirátských činů nebo ozbrojených loupeží. Zabavena mohou být i jejich plavidla a jiné prostředky k výše uvedené činnosti, včetně osobního majetku. Trestní stíhání potom probíhá v členském státě EU, případně ve státě daného regionu či ve třetích zemích, které si přejí vykonávat svou jurisdikci nad podezřelými.

Vzhledem k výjimečnému charakteru této operace bylo nutné zajistit i výjimečné prostředky k jejímu zajištění. Kromě válečných plavidel, pověřených hlídkováním, se zde jedná o průzkumná letadla a vrtulníky. Zároveň je nutné zajistit kooperaci těchto sil s takzvanými kombinovanými námořními silami, v nichž jsou zastoupeny jednotky z Číny, Indie, Japonska, Ruska, Tchaj-wanu a dalších zemí. Za EU se operace účastní přibližně 1 400 osob. Česká republika vyslala tři své vojáky do operačního velitelství v Northwoodu ve Velké Británii.

Velitel kontingentu a národní představitel ČR v této operaci kapitán Martin Tesař pracuje jako plánovací důstojník zpravodajského oddělení. Další dva příslušníci skupiny se podílejí na plnění úkolů velitelství operace EU NAVFOR ATALAMTA v rámci odborných funkcí.⁶²

3.4.3 Ohlasy, budoucnost operace

Od zahájení operace nebyla napadena žádná z lodí dopravujících potravinovou pomoc do Somálska.⁶³ Na základě rozhodnutí Rady EU proto bude mise EU NAVFOR ATALANTA pokračovat minimálně do prosince 2014. To by náklady na operaci měly dosáhnout odhadované výše 14 900 000 eur. Jak je vidět v tabulce č. 2 od doby nasazení námořních jednotek pro potírání pirátství u somálských břehů došlo ke znatelnému poklesu pirátské aktivity. Tato mise se jeví jako jedna z nejúspěšnějších v rámci misí EU. Dle autora je tato mise jednou (i když je to zatím jediná námořní mise EU), z nejúspěšnějších misí EU. Možná toto je správný směr jakým orientovat další mise EU - jsou zde vidět konkrétní výsledky.

⁶¹ *EU Maritime Operation against piracy (EU NAVFOR Somalia - Operation ATALANTA)* [online]. Brusel : Evropská unie, 2012 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/missionPress/files/260312_Factsheet_EUNAVFOR_Somalia_v37en.pdf>.

⁶² *Somálsko (EU NAVFOR - Atalanta)* [online]. Praha : Ministerstvo obrany ČR, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/somalsko/somalsko-eu-navfor---atalanta-48774/>>.

⁶³ *EU NAVFOR - Somalia* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eu-navfor-somalia/index_en.htm>.

Tabulka 2: Počty útoků na lodě u somálských břehů⁶⁴

Počty útoků	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014*
pravděpodobné	8	59	99	166	73	20	1
celkové	24	163	174	176	35	7	2
pirátských	14	46	47	25	5	0	0
přerušené	0	14	65	28	16	5	5

*do konce února 2014

⁶⁴ *Somálsko (EU NAVFOR - Atalanta)* [online]. Praha : Ministerstvo obrany ČR, 2013 [cit. 2014-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/somalsko/somalsko-eu-navfor---atalanta-48774/>>.

4 CIVILNÍ MISE EVROPSKÉ UNIE

Civilní mise Evropské unie představují ve srovnání s vojenskými operacemi různorodější skupinu aktivit, a to jak z pohledu zaměření misí, tak i rozsahu a míst působení. Již ukončené civilní mise Evropské unie jsou - EUSSR Guinea Bissau, EUNAVCO Somalia, EUAVSEC South Sudan, Amis Sudan (AU), EUSR BST Georgia (border), EUPAT FYROM (police), EUPT Kosovo (rule of law), EUMM Former Yugoslavia, AMM Aceh, EUJUST Themis (Georgia), EUJUST LEX Iraq, EUPM BiH, EUPOL Proxima (FYROM) a EUPOL Kinshasa.

V současné době probíhá celkem jedenáct misí - mise EULEX v Kosovu, EUBAM Libya, EUCAP SAHEL Niger, EUAVSEC South Sudan, EUCAP Nestor, EUSEC RD CONGO a EUPOL RD CONGO v Demokratické republice Kongo, EUPOL COPPS a EUBAM Rafah na palestinských územích, EUMM Georgia, EUJUST LEX - Iraq, EUPOL Afghanistan a EUBAM Moldova and Ukraina.

Tabulka 3: Civilní mise EU⁶⁵

Název mise	Počet (místní)	Rozpočet	Průměr na osobu	Trvání	Počet států EU (mimo EU)
EULEX Kosovo	3 700	€ 119,6 mil.	€ 32 324	1.2008 - 10.2.2014	23 (3)
EUBAM Libya	110	€ 30 mil.	€ 272 727	22.5.2013 -	N/A
EUCAP SAHEL v Nigeru	52 (28)	€ 6,5 mil.	€ 81 250	8.8.2012 - 15.7.2014	10
EUAVSEC South Sudan	34 (15)	€ 12,5 mil.	€ 255 102	18.6.2012 - 17.1.2014	N/A
EUCAP Nestor	75 (15)	€ 11,9 mil.	€ 132 222	Od 4.2012	24 (1)
EUSEC RD CONGO	41	€ 8,455 mil.	€ 255 102	6.2005 - 9.2014	10 (1)
EUPOL RD CONGO	53 (9)	€ 6,02 mil.	€ 694 024	1.6.2007	9 (1)
EUPOL COPPS	70 (41)	€ 9,57 mil.*	€ 86 216	1.1.2006	19 (3)
EUBAM Rafah	N/A	€ 0,49 mil.	N/A	24.11. 2005	4
EUMM Georgia	274 (128)	€ 26,65 mil.	€ 66 293	15.9.2008 - 14.12.2014	23
EUJUST LEX - Iraq	53 (13)	€ 15,4 mil.	€ 233 333	1.6.2005 - 31.12.2013	N/A (1)
EUPOL Afghanistan	299 (200)	€ 108 mil.	€ 216 432	6.2007 - 31.12.2014	24
EUBAM Moldova and Ukraine	100 (120)	€ 21 mil.**	€ 95 455	30.11.2005 - 30.12.2015	N/A

* Za jeden turnus (1. července 2013 - 30. června 2014)

** Za období 2011-2013

⁶⁵ *Ongoing missions and operations* [online]. Brusel : Evropská unie, 2014 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z WWW: <http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/index_en.htm/>.

Zdá se, že v nejbližší době vznikne další mise - monitorovací na Ukrajině (Krymu, Charkovu, Doněcku, Slavjansku, Luhansku či Mariupolu) vzhledem k současné situaci v tomto regionu. Může probíhat v rámci mise OSN (OBSE), ale pravděpodobně bude vyslána i mise v rámci EU⁶⁶ a to z důvodu, že Ukrajina má společné hranice s několika členskými státy EU (Polsko, Slovensko, Maďarsko a Rumunsko), nebo bude rozšířena stávající hraniční mise EUBAM Moldova and Ukraine na celou hranici EU s Ukrajinou.

4.1 EULEX Kosovo

Mise EULEX Kosovo byla vyslána do Kosova s úkolem napomáhat kosovským státním orgánům v prosazování zákonnosti a demokracie. Rozhodnutí o vyslání této mise bylo reakcí na aktuální politický vývoj oblasti, konkrétně tedy na snahu Kosova vyhlásit svou nezávislost. Příčiny této aktivity je třeba hledat v hlubších historických souvislostech.

Bohužel, tato mise je v podstatě nejkomplicovanější ze všech misí v rámci EU, přesto že je relativně malá. A to z důvodu, že vyvolává rozporuplné reakce nejenom v rámci samotných států EU, ale i v ostatních státech z důvodu uznání nezávislosti Kosova.

4.1.1 Historické pozadí, příčiny nasazení mise

Ve středověku, za období existence silného srbského státu, bylo Kosovo jeho významnou součástí, zejména z náboženského hlediska.⁶⁷ Turecká invaze ovšem zapříčinila pád srbského státu. Ten byl obnoven až v devatenáctém století, v době, kdy byla již podstatným způsobem pozměněna etnická struktura obyvatelstva Kosova. Srbské obyvatelstvo z Kosova z důvodu neutěšených životních podmínek v několika vlnách odcházelo, islamizovaní Albánci byli naopak privilegováni.⁶⁸

Po první světové válce se Kosovo stalo součástí Království Srbů, Chorvatů a Slovinců, pozdější Jugoslávie. Srbové v tomto státě zřetelně dominovali. Vůdce poválečné Jugoslávie, Josip Broz Tito, se snažil národnostní nevraživost utlumit vytvořením kosovské autonomie, ta však byla po jeho smrti zrušena. Pokus o vyhlášení

⁶⁶ *Pozorovatelé OBSE vyrazí na Ukrajinu, Krymu se zřejmě vyhnou* [online]. Praha : Česká televize, 2013 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/267091-pozorovatele-obse-vyrazi-na-ukrajinu-krymu-se-zrejme-vyhnu/>>.

⁶⁷ PELIKÁN, J., et al. *Dějiny Srbska*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005. s. 75. ISBN 80-7106-671-0.

⁶⁸ PELIKÁN, J. *Jihoslovanská krize: kořeny a souvislosti*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1996. s. 50. ISBN 80-7184-083-1.

nezávislé Republiky Kosovo z 2. července 1990 skončil neúspěšně a Kosovo zůstalo po celou dobu balkánské války součástí Srbska.

Na jaře roku 1999 přistoupila Severoatlantická aliance v reakci na odmítnutí svých návrhů k bombardování území Srbska. Kosovo se poté na základě rezoluce Rady bezpečnosti dostalo, stále ještě jako součást Svazové republiky Jugoslávie, pod správu mise UNMIK. V jejích řadách pracovali i čeští občané.⁶⁹ 17. února 2008 vyhlásilo Kosovo jednostranně svou nezávislost, což bylo o dva roky později Mezinárodním soudním dvorem OSN v Haagu vyhodnoceno jako legální krok, který není v rozporu s mezinárodním právem.

4.1.2 Charakter mise, oblasti jejího působení

Mise EULEX Kosovo byla zahájena v prosinci roku 2008. Jejím hlavním úkolem je podpora budování právního státu. Dalšími úkoly mise je účastnit se boje proti korupci a organizovanému zločinu, spolupodílet se na vyšetřování válečných zločinů a působit jako zprostředkovatelé v dialogu mezi Kosovem a Srbskem.

Účastníci mise v počtu přibližně 2 000 osob monitorují činnost kosovských státních orgánů a poskytují jim poradenské služby. Tímto způsobem se angažují v oblasti práce policejních složek, v justičním systému a v oblasti práce celních orgánů. Na základě pozitivního ohlasu z předchozích let jsou do mise EULEX Kosova zapojeni i odborníci z České republiky, kteří působí především v oblasti justice. Jaroslava Novotná se například v loňském roce stala hlavní prokurátorkou mise.⁷⁰ Roční rozpočet mise se pohybuje kolem 111 000 000 eur.

4.1.3 Ohlasy, budoucnost mise

Je nutno přiznat, že pracovníci mise EULEX Kosovo se v Kosovu ani u jedné ze stran neseťkávají se vstřícností. Srbové je vnímají jako předpojaté, misi nepovažují za nestrannou, naopak kosovští Albánci nelibě nesou misi jako kontrolu svých svrchovaných záležitostí. Členové mise EULEX Kosovo se nerozpakují obvinít z korupce i nejvyšší kosovské státní představitele,⁷¹ takže pochopitelně u nich není také v oblibě.

⁶⁹ DVOŘÁK, M. *Kosovo na vlastní kůži*. 1. vyd. Praha : Studio No-Ban, 2000. ISBN 80-238-6538-2.

⁷⁰ *EULEX welcome two new opposers* [online]. Pristina : EULEX Kosovo, 2012 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.eulex-kosovo.eu/en/news/000334.php>>.

⁷¹ HAJDARI, L. *Mise EULEX obvinila kosovského vicepremiéra a dalších 10 osob z korupce*. In *PressExpress* [online]. 7.7.2012 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.pressepress.eu/2012/07/07/mise-eulex-obvinila-kosovskeho-vicepremiera-dalsich-10-osob-korupce/46986>>.

V současnosti je mandát mise schválen do června roku 2014.⁷² Je obtížné předpokládat, zda mise bude skutečně ukončena, nebo prodloužena. Současná podoba činnosti kosovských orgánů, které stále ještě získávají zkušenosti, činí pravděpodobnější druhou z možností.

4.2 EUBAM Libya

Jedním z důsledků událostí takzvaného arabského jara bylo mimo jiné také podstatné zhoršení bezpečnostní situace v některých zemích severní Afriky a Blízkého východu. Jako zvláště riziková byla orgány Evropské unie vyhodnocena situace v Libyi. EU se na základě toho rozhodla přispět vysláním vlastní mise k jejímu uklidnění.

4.2.1 Historické pozadí, příčiny nasazení mise

Dlouholetým vládcem v Libyi byl Muammar Kaddáfí, svérázný vůdce kombinující myšlenky socialismu a islámu. Jeho vláda se prokazatelně podílela na podpoře teroristických činů. Proti Kaddáfího systému vypukla v únoru roku 2011 vzpoura. Do vývoje situace nakonec zasáhla Francie, Velká Británie a Spojené státy. Tyto země společně podpořily vzbouřence výměnou za práva na výnosy z libyjských ropných polí.⁷³

Západními velmocemi podporované síly ovšem nedokázaly zabránit nárůstu vzájemných sporů. Zemi hrozilo opakování somálského scénáře, tedy rozpad na domény jednotlivých kmenů a neschopnost dosáhnout vzájemného kompromisu. Důkazem toho, že se situace zcela vymyká kontrole, byl útok na diplomatickou misi USA v Bengházi, při němž bylo zabito několik diplomatů.

4.2.2 Charakter mise, oblasti jejího působení

O vyslání mise EUBAM Libya bylo rozhodnuto na zasedání Evropské rady dne 22. května 2013. Úkolem mise je podpora libyjských orgánů a zlepšování bezpečnostní situace v zemi, zejména potom v oblasti pozemních, mořských i vzdušných hranic. V praxi to znamená především poskytování poradenství a zajišťování školení pro státní zaměstnance. Školení se provádí jednak v samotné Libyi, jednak v zemích EU. Členové

⁷² *EULEX KOSOVO - European Union Rule of Law mission* [online]. Pristina : EULEX Kosovo, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.eulex-kosovo.eu/en/front/>>.

⁷³ KLÍMA, J. *Dějiny Afriky: vývoj kontinentu, regionů a států*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 491. ISBN 978-80-7422-189-7.

mise sami přímo v terénu činnost libyjských státních orgánů nesuplují, maximálně ji monitorují.⁷⁴

Velitelství mise se nachází v hlavním městě Tripolisu, počet členů mise se při plných stavech pohybuje okolo jedné stovky. Roční rozpočet mise činí okolo 30 000 000 eur.

4.2.3 Ohlasy, budoucnost mise

Současný mandát mise EUBAM Libya je stanoven na dva roky, tedy do května 2014, pravděpodobně však bude prodloužen. Lze tak usuzovat zejména z vývoje aktuální situace v Libyi. „*Současná bezpečnostní situace v Libyi je dosud nestabilní. Množství zbraní mezi obyvatelstvem či záměrné propuštění těžkých zločinců na sklonku Kaddáfího vlády vedlo k nárůstu kriminality a obecně ke zhoršení bezpečnosti. To se dosud nedaří plně napravit ne zcela etablovanému státnímu aparátu, policii a armádě. Trvalým problémem jsou i různé milice, které odmítají složit zbraně a zapojit se do oficiálních státních bezpečnostních složek. Situaci komplikuje nárůst separatismu.*“⁷⁵

Bohužel tato mise také úplně nesplňuje plně svůj účel. Příkladem je nedávný incident, kdy libyjské rebelové již několik měsíců ovládají přístavy, odkud se vyváží ropa tvořící hlavní příjem Libye. Incident je výsledkem chaosu panujícího v Libyi. Mezi povstalci jsou členové milic, kteří se podíleli na svržení režimu Muammara Kaddáfího v roce 2011. Odmítají stále odevzdat zbraně a začlenit se do státních struktur.

4.3 EUCAP SAHEL Niger

Oblast Sahelu se stala v důsledku zvýšené teroristické a organizované trestné činnosti méně bezpečnou, než tomu bylo dříve. Potenciál k potlačování těchto společensky nežádoucích jevů, který mají zdejší státy k dispozici, je v důsledku nízkého stupně jejich hospodářského rozvoje omezený. Za této situace se rozhodly orgány Evropské unie napomoci místním úřadům v jejich činnosti. První zemí, do níž pomoc tohoto druhu směřuje, je Niger, počítá se však s jejím rozšířením na další státy.

⁷⁴ EUBAM Libya [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eubam-libya/index_en.htm>.

⁷⁵ Libye [online]. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/libye/index.html>.

4.3.1 Historické pozadí, příčiny nasazení mise

Rada dne 16. července 2012 schválila v rámci SZBP novou civilní misi, která má pomoci nigerským úřadům při budování vlastních kapacit pro boj proti organizované trestné činnosti a terorismu v oblasti Sahelu - EUCAP SAHEL Niger.

Niger je zemí dlouhodobě nestabilní, zmítanou etnickými spory. Vláda není schopna účinně kontrolovat sever země, obývaný Tuaregy. Situace se vyhrotila v důsledku kombinace nepříznivých klimatických podmínek a událostí arabského jara: „Pro relativně úrodnější končiny Nigeru měla katastrofální dopady vlna sucha, která od února do srpna 2010 zdevastovala celý Sahel od Senegalu až po Etiopii. Naopak v srpnu 2012 pouštní zemi ohrozily záplavy; prudké deště postihly nejprve oblast Dosso asi 130 kilometrů od hlavního města a spolu s deštěm pak rozvodněný Niger poničil i metropoli Niamey... Pohotová mezinárodní potravinová pomoc byla z větší části rozkradena...“⁷⁶

4.3.2 Charakter mise, oblasti jejího působení

Mise EUCAP SAHEL Niger zajišťuje výcvik nigerských bezpečnostních sil poskytováním poradenských a monitorovacích služeb. Bezpečnostní síly Nigeru jsou organizovány podle francouzského vzoru, zahrnují tedy četnictvo, národní policii a národní gardy. Specialisté v počtu přibližně padesáti osob mají působit u všech tří složek. Proškoleno dosud bylo přibližně 300 osob. Mise není pověřena žádnými výkonnými úkoly. Rozpočet mise na první rok její činnosti činí 8 700 000 eur.⁷⁷

Ústředí mise je umístěno v Niamey v Nigeru, styční důstojníci jsou též přítomni v Bamaku v Mali a Nouakchottu v Mauritánii.

4.3.3 Ohlasy, budoucnost mise

Mise je prozatím plánována jako dvouletá, měla by tedy být ukončena v létě roku 2014. Do mise se dosud zapojilo deset členských zemí EU. V současné době je naplánováno otevření dalších více než dvaceti kurzů zaměřených nejen na všeobecné vzdělávání, ale i na získávání odborných dovedností.⁷⁸

Toto je druhá mise EU pro potírání korupce (první EULEX Kosovo). Autor konstatuje, že mise naplňuje svůj účel také pouze částečně.

⁷⁶ KLÍMA, J. *Dějiny Afriky: vývoj kontinentu, regionů a států*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 514. ISBN 978-80-7422-189-7.

⁷⁷ EUCAP SAHEL Niger [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eucap-sahel-niger/index_en.htm>.

⁷⁸ EUCAP SAHEL Niger [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eucap-sahel-niger/index_en.htm>.

4.4 EUAVSEC South Sudan

Civilní mise EU mohou mít obecnější, ovšem také velmi specifickou náplň své činnosti. Příkladem takové úzce profilované mise byla mise EUAVSEC South Sudan v Jižním Súdánu, zaměřená na vytvoření bezpečného leteckého spojení se světem pro nejmladší stát nejen afrického kontinentu, ale celého světa.

4.4.1 Historické pozadí, příčiny nasazení mise

Súdán byl prakticky od získání nezávislosti v roce 1956 zemí nacházející se ve stavu permanentní krize. Občanskou válku se nepodařilo ukončit ani vojenským vládám. Konflikt mezi severem a jihem země byl založen na náboženských a etnických rozdílech. V referendu, které se konalo v roce 2011, se většina obyvatel jižních provincií vyslovila pro odtržení od muslimského severu. Na mapě světa se tak od 9. července 2011 nachází nový stát, Republika Jižní Súdán. Většinu jeho obyvatelstva tvoří černoši vyznávající animismus.⁷⁹

Ani Jižnímu Súdánu se nevyhýbají vnitrostátní spory, jde o zemi obývanou mnoha kmeny. Zároveň jde o zemi bohatou na ropná naleziště, což ji činí atraktivní pro zahraniční těžařské společnosti.

4.4.2 Charakter mise, oblasti jejího působení

Mise působila na mezinárodním letišti v jihosúdánském hlavním městě Juba. Jejím úkolem bylo zde vytvořit plně funkční dopravní terminál pro obchodní i osobní účely. V praxi to znamenalo zejména zabránit spáchání teroristických činů namířených proti samotnému letišti, letadlům, která se na něm nacházejí, posádkám letadel a samozřejmě cestujícím.

Mise EUAVSEC South Sudan zajišťovala plnění svých úkolů vyškolením pracovníků letiště, poradenstvím a pomocí v oblasti ochrany leteckého provozu. Taktéž podporovala koordinaci bezpečnostních činností souvisejících s letištem.⁸⁰

4.4.3 Ohlasy, budoucnost mise

Mise byla zahájena 18. června 2012, pracovníci mise EUAVSEC jsou v Jižním Súdánu přítomni od října téhož roku a byla ukončena 17. ledna 2014. Mise personálně

⁷⁹ KLÍMA, J. *Dějiny Afriky: vývoj kontinentu, regionů a států*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 489. ISBN 978-80-7422-189-7.

⁸⁰ *EUAVSEC South Sudan* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/euavsec-south-sudan/index_en.htm>.

posílila ze současných přibližně třiceti zahraničních a dvanácti místních zaměstnanců na 34 zahraničních a 15 místních zaměstnanců.⁸¹

Autor konstatuje, že tato mise se dá hodnotit jako úspěšná, neboť se povedlo splnit cíl - v rámci mezinárodním letišť v Jubě rozběhnou fungování letišť na mezinárodní úrovni a vyškolit patřičný personál ve spolupráci s ministerstvem dopravy Jižního Súdánu. Do budoucna by se měla zaměřit a zvláště se soustředit na bezpečnost a případnou hrozbu teroristických útoků, což v tomto regionu není nic neobvyklé.

4.5 EUCAP Nestor

EUCAP Nestor je regionální výcvikovou misí úzce související s výše uvedenou vojenskou misí EU NAVFOR ATALANTA a EUTM Somalia. Na rozdíl od nich se ovšem nezaměřuje pouze na Somálsko, nýbrž na celkem pět zemí této části afrického kontinentu a západní část Indického oceánu. Konkrétně se jedná o Džibuti, Keňu, Somálsko, Seychely a Tanzanii - tzv. „africký roh“.

4.5.1 Historické pozadí, příčiny nasazení mise

Problém námořního pirátství není možné vzhledem k prostředí, v němž se pirátské útoky odehrávají, vnímat jako izolovaný problém jedné jediné země. Je sice pravdou, že podstatná část pirátských útoků se odehrála v somálských pobřežních vodách, to ovšem nevylučuje jejich aktivity jinde.

Státy, kterých se problém námořního pirátství v této části světa dotýká, bohužel nedisponují dostatečnými kapacitami k posílení bezpečnosti námořní dopravy. Za tímto účelem proto bylo 16. července 2012 rozhodnuto o vyslání mise EUCAP Nestor, která jim bude v tomto ohledu nápomocna.

4.5.2 Charakter mise, oblasti jejího působení

Mise spolupracuje s hlavními subjekty odpovědnými za bezpečnost námořní dopravy v každé hostitelské zemi. Jedná se obvykle o oddíly pobřežních hlídek, námořnictva, pobřežní civilní policie, o státní zástupce a soudce. Posláním příslušníků mise je zejména poskytovat poradenské služby, školení a vzdělávání. Školení se týká příslušníků oddílů působících v terénu, vzdělávání zase pracovníků justice.⁸²

⁸¹ *EUAVSEC South Sudan* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/euavsec-south-sudan/index_en.htm>.

⁸² *EUAVSEC South Sudan* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/euavsec-south-sudan/index_en.htm>.

Mise je složena přibližně z jedné stovky mezinárodních pracovníků, jejím hlavním sídlem je Džibuti. Zde pracují přibližně tři čtvrtiny účastníků mise. Regionální pobočky jsou početně méně obsazeny. Roční rozpočet mise se pohybuje okolo 23 000 000 eur.

4.5.3 Ohlasy, budoucnost mise

Úspěch mise EUCAP Nestor bude bezesporu odvislý od celkového vývoje situace v Somálsku. EUCAP Nestor je ovšem na mezinárodním poli vnímána jako důležitý prvek komplexního přístupu EU k boji proti pirátství. Je proto možné očekávat, že mise může být za účelem posílení mezinárodní prestiže EU prodloužena či personálně posílena.

U této mise platí, to samé jako u vojenské operace EUNAVFOR Somalia - je velice úspěšná a v podstatě předčila očekávání, i když poskytuje spíše podporu námořní mise.

4.6 EUSEC RD CONGO, EUPOL RD CONGO

V Demokratické republice Kongo působí hned dvě mise vyslané Evropskou unií, mise EUSEC RD CONGO a mise EUPOL RD CONGO. Zvýšený zájem o tuto zemi je dán jejím výjimečným postavením. Země oplývá mimořádným nerostným bohatstvím, na jejím území se vyskytují cenné suroviny nezbytné pro rozvoj moderních technologií, nacházející se jen na několika málo místech na světě. Bohatství země je bohužel také paradoxně příčinou rozvratu státu, protože slabý stát, neschopný účinné kontroly nad tím, co se děje na jeho území, vyhovuje nadnárodním korporacím.⁸³ Mimo států EU se misí také účastní v EUSEC RD CONGO - USA a EUPOL RD CONGO - Angola.

4.6.1 Historické pozadí, příčiny nasazení misí

V samostatném Kongu se záhy po odhodu koloniálních úředníků dostal k moci diktátor Mobutu Sese Seko, který se prohlásil doživotním prezidentem. Zemi přejmenoval na Zair a realizoval v ní vlastní politické plány. Ty ovšem blahobyt obyvatelstvu nepřinesly, země naopak navzdory svému bohatství zdrojů chudla. Opoziční síly vedené Laurentem-Désiré Kabilou nakonec donutily diktátora opustit zemi.

⁸³ KLÍMA, J. *Dějiny Afriky: vývoj kontinentu, regionů a států*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 531. ISBN 978-80-7422-189-7.

Kabila se stal novým prezidentem opět nově pojmenované země - Demokratické republiky Kongo. Ani on však nedokázal zajistit klid a prosperitu. V zemi vypukla druhá konžská válka, která trvala až do roku 2003. Její ukončení neznamenovalo zlepšení situace. „*Demokratická republika Kongo zůstává fakticky rozpadlým státem, který má nejvážnější problémy s lidskými a sociálními právy. Jeho politická, ekonomická a zejména bezpečnostní konsolidace ještě nenastala.*“⁸⁴

4.6.2 Charakter misí, oblasti jejich působení

Mise EUSEC RD CONGO byla zahájena v roce 2005 s původním cílem modernizovat velení a správu konžské armády. Postupem doby se mandát mise rozšířil na komplexní přestavbu armády, což má vytvořit podmínky k zajištění bezpečnosti v zemi. Sídlo mise je v Kinshase, menší oddíly jsou přítomny v Bukavu a Gomě. Misi celkem tvoří přibližně padesát vojáků a civilistů.⁸⁵

Mise EUPOL RD CONGO byla zahájena v roce 2007. Je složena z necelé padesátky odborníků na činnost policie, lidská práva, občanskou společnost, ochranu dětí, rovnost žen a mužů a boj proti sexuálnímu násilí. Ti pocházejí ze sedmi členských států zemí EU.⁸⁶ Jejich cílem je napomoci vytvořit z konžské policie profesionální sbor řešící problémy s ohledem na lidská práva a důstojnost občanů Demokratické republiky Kongo.

4.6.3 Ohlasy, budoucnost misí

Vzhledem k nelepšící se situaci v zemi byla přítomnost pracovníků obou misí v Demokratické republice Kongo vyhodnocena jako žádoucí. Na základě rozhodnutí z 8. října loňského roku byl proto mandát mise EUPOL RD CONGO prodloužen do 30. září 2014.⁸⁷ Již 23. září bylo stejné rozhodnutí učiněno ve věci mise EUSEC RD CONGO. Také její členové by měli být v zemi přítomni minimálně do 30. září 2014.⁸⁸

⁸⁴ KLÍMA, J. *Dějiny Afriky: vývoj kontinentu, regionů a států*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 532-533. ISBN 978-80-7422-189-7.

⁸⁵ EUPOL RD CONGO [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eupol-rd-congo/index_en.htm>.

⁸⁶ EUPOL RD CONGO [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eupol-rd-congo/index_en.htm>.

⁸⁷ *Rozhodnutí politického a bezpečnostního výboru EUPOL RD CONGO/1/2013 ze dne 8. října 2013 o prodloužení mandátu vedoucího policejní mise Evropské unie v Demokratické republice Kongo v rámci reformy bezpečnostního sektoru a justičního rozhraní (EUPOL RD Congo)* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:279:0066:0066:CS:PDF>>.

⁸⁸ *Rozhodnutí rady 2013/468/SZBP ze dne 23. září 2013, kterým se mění a prodlužuje doba platnosti rozhodnutí 2010/565/SZBP o poradní a pomocné misi Evropské unie pro reformu bezpečnostního sektoru v Demokratické republice Kongo (EUSEC RD Congo)* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-

4.7 EUPOL COPPS, EUBAM Rafah

Místem dlouhodobých aktivit nejrůznějších mezinárodních misí je již tradičně oblast palestinských území. Příčiny tohoto stavu je třeba hledat v napjatých vztazích mezi palestinským a židovským obyvatelstvem této oblasti. Od roku 1948 náleží Palestina mezi ty části světa, v nichž je vývoj sledován zvláště pozorně. Dále se mise EUPOL COPPS účastní Kanada, Norsko a Turecko.

4.7.1 Historické pozadí, příčiny nasazení misí

Až do roku 1948 náležela Palestina k mandátním územím pod správou Velké Británie. Oblast byla obývaná početně silnějšími Araby, ovšem i počet Židů žijících na území Palestiny pod vlivem událostí v Evropě rychle narůstal.⁸⁹ Arabské i židovské obyvatelstvo bylo s britskou správou nespokojeno. Britové proto předali řešení celého problému do rukou OSN. To rozhodlo o rozdělení Palestiny na arabskou, židovskou a malou, avšak nesmírně důležitou mezinárodní oblast pod desetiletou kontrolou OSN.

OSN realizaci svého plánu organizačně ani vojensky nepodpořilo. To mělo za důsledek vypuknutí první arabsko-izraelské války. Arabové se cítili v převaze a hodlali právě vzniklý izraelský stát zničit. Židé se však dokázali nejen ubránit, ale v následujících válkách i rozšířit svou kontrolu na území Palestiny, které se původně mělo stát arabským státem. S výjimkou pásma Gazy tato kontrola trvá dodnes, i když Arabům byla poskytnuta omezená autonomie.

4.7.2 Charakter misí, oblasti jejich působení

Mise EUPOL COPPS byla zahájena 1. ledna 2006. Cílem mise je v obecné rovině napomáhat palestinským orgánům v přípravě na udržení veřejného pořádku. Konkrétně to znamená, že se příslušníci mise věnují poradenství v oblasti účinných metod policejní práce a konzultují se svými palestinskými protějšky otázky související a trestním právem, včetně otázky reformy trestního soudnictví.⁹⁰

Mise EUBAM Rafah je, jak název napovídá, misí operující na hraničním přechodu mezi Izraelem a pásmem Gazy. Zde od listopadu 2005, byť s přestávkami,

10-11]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:252:0029:0030:CS:PDF>>.

⁸⁹ POJAR, M. *Izrael*. 1. vyd. Praha : Libri, 2004. s. 55. ISBN 80-7277-268-6.

⁹⁰ What is EUPOL COPPS. In *EUPOL COPPS EU Co-ordinating Office for Palestinian Police Support* [online]. Jeruzalém, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.eupolcopps.eu/content/what-eupol-copps>>.

její příslušníci coby pozorovatelé plní úlohu třetí strany s cílem přispět k budování důvěry mezi izraelskou vládou a palestinskou samosprávou.⁹¹

4.7.3 Ohlasy, budoucnost misí

Vývoj vztahů mezi Araby a Židy v Palestině momentálně uvázl na mrtvém bodě. Stažení Izraele z pásma Gazy vedlo ke zhoršení bezpečnostní situace v oblasti, toto rozhodnutí bylo potom na izraelské politické scéně pochopitelně kritizováno. Nelze proto očekávat, že se izraelské síly stáhnou i ze západního břehu Jordánu. Za dané situace bylo rozhodnuto o prodloužení obou misí. Mandáty obou misí byly prodlouženy do 30. června 2014.^{92,93}

4.8 EUMM Georgia

V oblasti bývalého Sovětského svazu působí v současnosti dvě mise EU - EUBAM Moldova a Ukrajina (viz kapitola 4.11) a EUMM Georgia. EUMM Georgia je pozorovatelská mise, vyslaná do jedné z malých kavkazských republik, Gruzie.

4.8.1 Historické pozadí, příčiny nasazení mise

Gruzie představuje mnohonárodnostní stát, obývaný vedle Gruzínců také početně významně zastoupenými Abcházci a méně početnými Osetinci. Vztahy mezi Gruzínci a Abcházci nebyly bezkonfliktní už během existence Sovětského svazu, do jisté míry je zlepšilo vytvoření samostatné Abchazské sovětské socialistické republiky a pozdější abchazská autonomie.⁹⁴ Jižní Osetie samostatnost neměla.

Po rozpadu Sovětského svazu usilovali Abcházci a Osetinci opakovaně o vytvoření vlastního státu, přes podporu ze strany Ruska se jim ho dosud vytvořit nepodařilo. K zatím posledním větším bojovým akcím došlo v roce 2008. Z významných zemí uznává nezávislost Abcházie a Jižní Osetie jen Rusko.

⁹¹ *EUBAM Rafah* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eubam-rafah/>>.

⁹² *03.07.2013 - The Council of the EU extends the mandate of EU BAM Rafah until June 2014* [online]. Ramat Gan, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.eubam-rafah.eu/content/03072013-council-eu-extends-mandate-eu-bam-rafah-until-june-2014>>.

⁹³ *Rozhodnutí politického a bezpečnostního výboru EUPOL COPPS/1/2013 ze dne 9. července 2013 o prodloužení mandátu vedoucího policejní mise Evropské unie pro palestinská území (EUPOL COPPS)* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:193:0018:0018:CS:PDF>>.

⁹⁴ DARCHIASHVILLI, V. Gruzínsko-abcházský etnický konflikt. In ŠMÍD, T., VAŘURA, V. *Etnické konflikty v postkomunistickém prostoru*. 1. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2007. s. 245. ISBN 978-80-7325-126-0.

4.8.2 Charakter mise, oblasti jejího působení

Mise EUMM Georgia, vytvořená 15. září 2008, je misí pozorovatelskou. Úkolem přibližně dvou stovek jejích členů bylo nejprve sledovat dodržování dohody o stažení ruských ozbrojených sil, nyní je úkolem členů mise hlídková činnost na pomezí Gruzie, Abcházie a Jižní Osetie.⁹⁵

4.8.3 Ohlasy, budoucnost mise

Abcházie a Jižní Osetie projevují vůči příslušníkům mise menší míru vstřícnosti. I když mandát mise umožňuje pohyb hlídek po celém území Gruzie, v případě separatistických území se jedná jen o společné návštěvy. V současné době je mandát mise prodloužen do 12. prosince 2014.⁹⁶

4.9 EUJUST LEX - Iraq

Evropská unie se rozhodla vyslat své mise i do oblastí, které náleží z bezpečnostního hlediska k nejrizikovějším ve světě. Jednou z takových misí je bezesporu EUJUST LEX - Iraq, mise působící v Iráku. Mimo států EU se mise účastní i Norsko.

4.9.1 Historické pozadí, příčiny nasazení mise

Irák je zemí, která v posledních desetiletích prožila jen málo roků v míru. Nejprve v roce 1980 začal vleklý osmiletý konflikt se sousedním Íránem o hegemonii v celé oblasti, v roce 1991 byla zahájena operace Pouštní bouře pod vedením generála H. Normana Schwarzkopfa, která měla za cíl vyhnat z Kuvajtu Saddáma Husajna, který chtěl okupací tohoto malého, ale kvůli zásobám ropy významného státu zlepšit ekonomický stav své země. Na jaře 2003 byl Irák pod záminkou držení zbraní hromadného ničení napaden koaličními silami USA, Velké Británie, Austrálie a Polska.⁹⁷ Operace Irácká svoboda svrhla Husajnov režim, plné obnovy funkčnosti iráckého státu se ovšem nepodařilo dosáhnout dodnes.

⁹⁵ *About EUMM* [online]. Tbilisy : EUMM in Georgia, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eumm.eu/en/about_eumm>.

⁹⁶ *Decisions political and security committee decision EUMM GEORGIA/1/2013 of 13 September 2013 on the appointment of the Head of the European Union Monitoring Mission in Georgia (EUMM Georgia)* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:251:0012:0012:EN:PDF>>.

⁹⁷ KEEGAN, J. *Válka v Iráku*. 1. vyd. Praha : BETA, 2006. s. 178. ISBN 80-7306-241-0.

4.9.2 Charakter mise, oblasti jejího působení

Úkolem mise EUJUST LEX - Iraq, zahájené 1. prosince 2005, je podpořit budování právního státu v Iráku. Mise sídlí v Bagdádu, menší pobočky jsou umístěny v Basře a v Erbilu v Kurdistánu. Počet jejích členů je 66. Ti se zaměřují na pomoc při vytváření systému trestního soudnictví. Nejčastěji jde o poskytování poradenských služeb a vzdělávání.⁹⁸

4.9.3 Ohlasy, budoucnost mise

Sama základní zpráva o činnosti mise zmiňuje náročnost prostředí, v němž se pracovníci mise pohybují. Přesto bylo 10. července 2012 rozhodnuto o prodloužení mise EUJUST LEX - Iraq, a to do 31. prosince roku 2013.⁹⁹ Vzhledem k vývoji situace v oblasti se předpokládalo, že pracovníci mise v Iráku zůstanou i po roce 2013. Vzhledem k jiným prioritám EU tato mise byla ukončena dle předpokladu k 31.12.2013.

4.10 EUPOL Afghanistan

Z geografického hlediska je evropskému prostoru nejvzdálenější mise EUPOL Afghanistan, působící v Afghánistánu. Také tato mise, podobně jako mise EUJUST LEX - Iraq, náleží mezi nejnáročnější, ale v poměru s probíhající misí ISAF (97 tis. vojáků), je tato mise v podstatě zanedbatelná - i když mise ISAF je hlavně mise sloužící k obnově Afghánistánu, ale mise EUPOL Afghanistan slouží k znovu obnovení policejních složek.

4.10.1 Historické pozadí, příčiny nasazení mise

Afghánistán je z náboženského hlediska sice státem unitárním, naprostá většina obyvatel se hlásí k islámu, zároveň však jde o stát mnohonárodnostní. Žijí v něm Paštunové, Tádžikové, Hazárové, Uzbekové a další národnosti.¹⁰⁰ Příslušnost k národnostní skupině, ještě lépe ke konkrétnímu klanu, je přitom vnímána jako určující prvek, povědomí o státní příslušnosti je naopak minimální.

Afghánistán se během své historie stal cílem dobovačných plánů mnoha velmocí, ale žádnému z dobyvatelů se nepovedlo uspět. Afghánistán nikdy nebyl ovládnut, pouze část území a to většinou jen na krátkou dobu. Je to vidět i v dnešní době

⁹⁸ *EUJUST LEX-Iraq* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eujust-lex-iraq/index_en.htm>.

⁹⁹ *EUJUST LEX-Iraq* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eujust-lex-iraq/index_en.htm>.

¹⁰⁰ MAREK, J. *Dějiny Afghánistánu*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2006. s. 16-22. ISBN 80-7106-445-9.

- v rámci obnovy Afghánistánu je zde několik desítek vojensko-civilních táborů (měst), které jsou v podstatě pouze opevněnými městy či tábory za velice přísných bezpečnostních opatření. A mimo ně bohužel hrozí velmi vysoké nebezpečí a není zde bezpečno. Jak říká jedno afgánské rčení: „*Když chceš získat Afghánistán, musíš nejprve získat duši Afgánců*“. V moderní historii usilovala o kontrolu nad jeho územím Velká Británie, po ní Sovětský svaz. Po vynuceném odchodu sovětské okupační armády nastalo období bojů mezi vítěznými afgánskými skupinami, které ukončilo až nastolení vlády Talibánu. Talibán byl po 11. září svržen v rámci americké Operace Trvalá svoboda (Operation Enduring Freedom, OEF), které se účastní také několik dalších koaličních partnerů. Současně od prosince 2001 (od roku 2003 převzalo velení NATO) byla zahájena mise Mezinárodní bezpečnostní podpůrné síly (*International Security Assistance Force*, ISAF) do které se aktivně zapojila a Armáda České republiky, mimo jiné v roce 2004 se poprvé zúčastnila přímých bojových akcí v rámci „lovu“ na Usámu bin Ládina i 601. skupina speciálních sil generála Moravce.^{101,102}

Nová centrální vláda však nikdy nezískala podporu všeho afgánského obyvatelstva a rozsáhlé části země zůstávají mimo její kontrolu. Možná mohla Afghánistán sjednotit uznávaná a charismatické osoba šáha Ahmada Šáha Massúda, známého též jako Lev z Pandžšíru (2. září 1953 - 9. září 2001), který byl uznáván v celém Afghánistánu, ale bohužel po atentátu 9. září 2001, který měla na svědomí Al-Kajda, vzaly všechny pokusy sjednotit Afghánistán za své. To je bohužel vidět i při právě probíhajících prezidentských volbách a bohužel i na opětovném vzestupu Al-Kajdy.

4.10.2 Charakter mise, oblastí jejího působení

Mise EUPOL Afghanistan působí v zemi od roku 2007. Skládá se z přibližně 350 mezinárodních a 200 místních pracovníků. Ústředím mise je Kábul, na oblastní úrovni pracují její členové v několika provinčních rekonstrukčních týmech. Jejich úkolem je přispět k vytvoření policejních složek působících v rámci právního státu a dodržujících lidská práva. To zahrnuje reformu současných institucí, profesionalizaci policejní služby a reformu soudnictví.¹⁰³

¹⁰¹ ISAF - Afghanistan, *International Security Assistance Force* [online]. Brusel : NATO, 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.isaf.nato.int/>>.

¹⁰² *Zahraniční mise 601. skupiny speciálních sil* [online]. Prostějov, 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.601skss.cz/mise.html/>>.

¹⁰³ *EUPOL Afghanistan European Union Police Mission* [online]. Bagdád, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.eupol-afg.eu/>>.

4.10.3 Ohlasy, budoucnost mise

Současný mandát mise vyprší 31. prosince 2014. Situace v zemi zůstává nestabilní, centrální vláda je funkční jen díky podpoře mezinárodního společenství. Mandát mise tedy pravděpodobně bude, pokud nedojde k radikální proměně situace v zemi, prodloužen. U této mise je také patrné, že se sice snaží obnovit a vycvičit policejní síly (začleňovat a nasadit do policejních složek mimo jiné i ženy), ale mimo hlavní město Kábul se to v podstatě nedaří.

U této mise spíše nebyl splněn účel, neboť se stále nedaří prosazovat vymáhání práva a jeho dodržování, mimo centrální oblast (Kábul) a i přímo v Kábulu se to daří jen částečně, což se dá bohužel říci i o ostatních misích v Afghánistánu, a to jak v rámci misí/operací EU, NATO či OSN.

4.11 EUBAM Moldova and Ukraina^{104,105}

EUBAM Moldova a Ukraina je mise s relativně dlouhým mandátem a již několikrát prodloužená. Tato mise je zaměřena na zajištění efektivní a transparentní kontroly podněsterské části moldavsko-ukrajinské státní hranice, ať již jde o asistenci v potírání korupce, pašování zboží nebo obchodu se zbraněmi, drogami a lidmi. To vše zejména v souvislosti s tzv. Transnistrií (Podněstří, Podněstrovje), což je část moldavského území při moldavsko-ukrajinské hranici s určitou formou autonomie.

Mezi hlavní úkoly příslušníků pohraniční policie zde patří:

- sledovat, pomáhat, radit, doporučovat a zajišťovat průběžný každodenní výcvik moldavským a ukrajinským pohraničnickům,
- zefektivnit přeshraniční spolupráci mezi oběma státy zejm. pomocí předávání zkušeností a dovedností (např. hodnocení rizik, používání zvláštního vybavení apod.),
- zajišťovat aktivní poradenství a podporu oběma pohraničním službám v praktickém pracovním prostředí založeném na příslušné moldavské a ukrajinské legislativě,
- pomáhat a radit místním orgánům při odhalování pašovaného zboží, určování ceny zboží pro účely cla, v boji proti padělání a předcházení korupci,

¹⁰⁴ *EU Border Assistance Mission to Moldova and Ukraina* [online]. Oděsa, 2010 [cit. 2014-04-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.eubam.org/en>>.

¹⁰⁵ *Moldavsko - Ekonomická charakteristika země* [online]. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2013 [cit. 2014-04-25]. Dostupné z WWW: <[www.mzv.cz/jnp/cz/vyhledavani/index\\$219343.html?text=eubam](http://www.mzv.cz/jnp/cz/vyhledavani/index$219343.html?text=eubam)>.

- pomáhat a radit při vytváření kapacit místních orgánů a vytváření efektivnější hraniční kontroly a režimu dozoru.

Jednou ze zdejších zajímavostí je asi dvacetikilometrový úsek silnice, která vede přes moldavské území a spojuje dva hraniční přechody. Samotná silnice, resp. vozovka je územím patřícím Ukrajině. Případné dopravní nehody na tomto úseku silnice řeší ukrajinská policie, pokud ale vozidlo při nehodě skončí mimo vozovku, spadá řešení dopravní nehody do jurisdikce Moldávie.

4.11.1 Historické pozadí, příčiny nasazení mise

Po vyhlášení samostatnosti v roce 1991 se pro většinové moldavské obyvatelstvo uskutečnil návrat k národní a kulturní identitě a tradicím, které byly od sovětské anexe ve 40. letech minulého století systematicky potlačovány (více než symbolickým znakem tohoto procesu byl návrat k latině pro psaní národním jazykem, namísto po desetiletí vnucované azbuky). Zpočátku existence samostatného Moldavska byla poměrně populární myšlenka spojení s Rumunskem. Ta však byla kategoricky odmítána v Podněstří, kde převažuje obyvatelstvo „slovanské“. I tato okolnost přispěla k vyhrocení situace - ozbrojený konflikt měl ale i jiné příčiny. V únoru až červnu 1992 došlo k vojenským střetům o Podněstří se ztrátami na lidských životech, které byly ukončeny akceptováním „hranice“ - demilitarizovaného pásma, kde na bezpečnost dohlíží společná vojenská mise (Rusko, Ukrajina, Moldavsko a Podněstří). Na levém břehu Dněstru jsou stále situovány ruské vojenské jednotky v síle asi 1500 mužů, vystupující jednak jako operační skupina 14. Armády RF, jednak jako jednotka na ochranu skladů s asi 20-30 tisíci tunami munice, svezené sem m.j. při stahování sovětských vojsk z Československa a Německa a jako součást zmíněných „mírotvorných“ sil v pásmu mezi Moldavskem a Podněstřím.

4.11.2 Charakter mise, oblasti jejího působení

Tato mise funguje na základě tzv. Mechanizmu rychlé reakce Evropské komise za přispění sekondovaných odborníků členských států. K hlavním úkolům patří odborná asistence a poskytování výcviku pohraničnickům a celníkům přímo na hraničních přechodech, posilování integrovaného přístupu ke správě hranic a podpora spolupráce a výměny informací mezi moldavskými a ukrajinskými orgány. Mise EUBAM má provozní sídlo v Oděse (Ukrajina) a kromě toho vytvořila jednu oblastní kancelář v Kišiněvě (Moldavsko), pět oblastních kanceláří podél hranice Ukrajiny, Moldavska a

Podněstří a oblastní kancelář spojenou s logistickou základnou v ukrajinských přístavech Oděsa a Iličevsk. Jedná se o úsek hranice mezi Moldavskem a Ukrajinou v celkové délce 1 222 km, z toho je 454 km problémové hranice s Podněstřím.

V roce 2007 byla ČR zastoupena jedním expertem (celník), v roce 2008 šesti civilními experty (policisté a celníci) a v roce 2010 jedním expertem (celník). V současné době se mise neúčastní žádný český expert.

4.11.3 Ohlasy, budoucnost mise

EUBAM Moldova and Ukraina je velice úspěšnou misí. Tato mise pomohla reformovat hraniční kontrolu a celní služby v obou zemích směrem k evropským standardům. Nejedná se přitom pouze o hranice - mise přispívá k posílení právního státu, boji proti korupci a ke zvýšení transparentnosti ve státních strukturách. Zároveň se zlepšily i podmínky pro vyřešení konfliktu v Podněstří. Důkazem užitečnosti mise je, že jak Moldavsko, tak i Ukrajina požádaly již potřetí (2007, 2009 a 2011) o prodloužení jejího mandátu až do 30.12.2015. O úspěšnosti mise hovoří i to, že se mimo jiné v roce 2010 podařilo v přístavu Oděsa zabavit velké množství kokainu určeného pro evropský trh.

Vzhledem k aktuální situaci na Ukrajině pravděpodobně dojde k rozšíření této mise na celou hranici EU s Ukrajinou, či bude podle autora vytvořena úplně nová mise s podobným charakterem.

5 POROVNÁNÍ VÝZNAMU VOJENSKÝCH A CIVILNÍCH MISÍ V RÁMCI EVROPSKÉ UNIE

Vojenské a civilní mise Evropské unie jsou bezesporu výrazem vysokých ambicí této organizace na poli mezinárodní politiky. EU vysílá své reprezentanty i do oblastí, kde jiné mezinárodní organizace neuspěly, případně zcela selhaly. Z tohoto úhlu pohledu se řada vojenských operací i civilních misí jeví jako podniky, které nepostrádají jistý náboj avanturismu.

Vojenské mise EU mají zajisté svůj význam v procesu budování větších mnohonárodních uskupení. Pro armády států EU poskytují prostor, který umožňuje v praxi zdokonalit spolupráci velitelských a komunikačních struktur. Již samotný fakt, že se tímto způsobem podařilo otevřít několik misí, je třeba považovat za úspěch. Autonomní struktura, neodvislá od struktur Severoatlantické aliance, může být v budoucnosti důležitým prvkem. Zde se opět velice pozitivně jeví první námořní (protipirátská) Evropské unie mise EU NAVFOR ATALANTA.

Civilní mise se v tomto kontextu jeví jako projekty méně důležité, přinášející, v případě úspěchu, dosažení „měkčích“ cílů. Jejich základní zaměření je odlišné, není úplně možné je proto s vojenskými operacemi srovnávat. Taktéž jejich struktura je bohatší. Už z ideového hlediska je přitom otevření některých misí, zvláště v kulturně a geograficky vzdálených zemích, diskutabilní. Lze uspět tam, kde se pracovníci mise setkávají se zcela odlišnými kulturními schémata? Odpověď na otázky podobného druhu přinese až budoucnost.

V tomto porovnání se tedy jeví vojenské operace v rámci EU jako přínosnější. Civilní mise jsou výrazem širšího zájmu EU o dění ve světě, jsou však vzhledem ke svým stanoveným cílům více rizikovou záležitostí a většinou ani výsledky nejsou ihned viditelné jako u vojenských operací, viditelné jsou spíše v delším časovém období.

Dále je zajímavé porovnat, které státy vedly jednotlivé mise. Právě zde je jasně zřetelné, že se v podstatě ve vedení vojenských operací opakují Velká Británie, Francie, Itálie a Španělsko. Překvapivě není lídrem Německo. Německé zapojení do vojenských aktivit mezinárodního společenství však bylo na počátku devadesátých let více než problematické. Na jedné straně byl vývoj blokován ústavně-politickou překážkou. Již od osmdesátých let panoval na politické scéně konsensus, že *Základní zákon Spolkové republiky* (GG, čl. 87a) zakazuje nasazení německých ozbrojených sil mimo

spojenecké území. Vláda Helmuta Kohla tuto interpretaci Základního zákona fakticky zpochybnila vysláním vojenského kontingentu do Somálska v srpnu 1993, ale diskuse na toto téma skončila až s rozhodnutím Spolkového ústavního soudu z července 1994, podle nějž nasazení vojáků v mnohonárodnostních misích pod mandátem OSN či jiné mezinárodní organizace naplňuje podmínky kolektivní bezpečnosti, a je proto v souladu se Základním zákonem. Jak Směrnice obranné politiky (Verteidigungspolitischen Richtlinien, VPR) 1992, tak i Bílá kniha 1994 byly vydány před rozhodnutím ústavního soudu, a tak naplňování jejich plánů na vyšší zahraničně-politickou angažovanost bylo podmíněno právě příznivým objasněním ústavních omezení. Na druhou stranu pak byla zahraniční akceschopnost Bundeswehru silně omezena jeho strukturou, vybavením a schopnostmi, které byly přes tři desetiletí formovány za jediným účelem - obrany proti sovětské agresi, či spíše jejího konvenčního odstrašení. V padesátých letech byl Bundeswehr vystavěn tak, aby mohl naplňovat tento účel, ale zároveň se nemohl znovu stát hrozbou pro evropskou bezpečnost a pro demokratický vývoj Německa. Mezi opatřeními, která právě tomu měla zamezit, byla mj. povinná základní vojenská služba a vysoká závislost na brancích při téměř každé činnosti Bundeswehru a vysoká míra integrace Bundeswehru do struktur Severoatlantické aliance a, což je důležitější, s tím související naprostá absence centrálních velitelských struktur. Překonání těchto překážek bylo jedním z hlavních cílů transformace na počátku devadesátých let a zůstalo důležitým tématem i v reformách následujících.¹⁰⁶

Naproti tomu ve velení civilních misí je Německo lídrem, následují ho Velká Británie a Francie. Z důvodu, že se v poslední době Německo začíná zapojovat i do vojenských operací v čím dál vyšší míře, pravděpodobně se časem stane také lídrem i ve vojenských operacích.

Z nových členských států se zatím do velení misí/operací dostalo pouze Polsko, Maďarsko a Estonsko a to pouze do relativně nepodstatných misí/operací a každá ze zemí zatím pouze jednou. Je možné, že v případě dalších misí/operací, které budou pravděpodobně zahájeny na Ukrajině, či v okolních státech z důvodu stávající krize v tomto regionu, dostane možnost velet případným misím/operacím některý z nově přistoupených států z východní Evropy. A to i proto, že tyto státy mají k tomu regionu bližší vztah, než státy západoevropské.

¹⁰⁶ KUČERA, T. Transformace německých ozbrojených sil na konci studené války. *Obrana a strategie* [online]. 2011, roč. 2011, č. 2 [cit. 2014-04-08]. ISSN 1802-7199. Dostupné z WWW: <<http://www.defenceandstrategy.eu/cs/aktualni-cislo-2-2011/clanky/transformace-nemeckych-ozbrojenych-sil-po-konci-studene-valky.html#.U0cEXFcTdkM>>.

Tabulka 4: Velitelé vojenských operací a civilních misí dle státu EU¹⁰⁷

Mise	Vojenské		Civilní		Celkem
	<i>Probíhající</i>	<i>Ukončené</i>	<i>Probíhající</i>	<i>Ukončené</i>	
Belgie	0	0	1	1	2
Bulharsko	0	0	0	0	0
Česká republika	0	0	0	0	0
Dánsko	0	0	1	2	3
Estonsko	0	0	1	0	1
Finsko	0	0	1	0	1
Francie	6	5	6	1	18
Irsko	2	1	0	1	4
Itálie	5	0	3	1	9
Kypr	0	0	0	0	0
Litva	0	0	0	0	0
Lotyšsko	0	0	0	0	0
Lucembursko	0	0	1	0	1
Maďarsko	0	0	1	1	2
Německo	2	2	5	3	12
Nizozemsko	2	0	0	1	3
Polsko	0	0	1	0	1
Portugalsko	2	1	2	2	7
Rakousko	3	0	0	0	3
Rumunsko	0	0	0	0	0
Řecko	1	0	0	0	1
Slovensko	0	0	0	0	0
Slovinsko	0	0	0	0	0
Spojené království	9	0	5	1	15
Španělsko	7	0	1	2	10
Švédsko	1	0	2	1	4

Při porovnání například počtu misí/operací Evropské unie (EU) vůči Organizaci spojených národů (OSN) za rok 2013 vychází sice poměr 17 misí/operací EU vůči 28 misím/operacím v rámci OSN ve prospěch OSN a to v poměru 1 : 1,58. Při porovnání počtu nasazených osob již 1 : 22,4 (5 014 osob/112 291 osob), takže EU má na misi/operaci přibližně 295 osob a OSN 4010.¹⁰⁸

Dále je zajímavé porovnat počty nasazených vojáků/policistů či civilních zaměstnanců dle jednotlivých států EU na jednotlivé mise/operace (viz Příloha III). Zde je například statistika z května 2013 - která jasně ukazuje, že nejvíce osob nasadila Francie (585 osob), Španělsko (468 osob), zajímavé je, že i Rakousko (342 osob),

¹⁰⁷ CSDP Note Heads of Mission [online]. Brusel : ISIS Europe, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.isis-europe.eu/sites/default/files/publications-downloads/CSDP%20Note%20Heads%20of%20Mission%20April%202014.pdf>>.

¹⁰⁸ PIETZ, T. *The European Union and UN Peacekeeping: Half-time for the EU's Action Plan* [online]. Berlin : Zentrum für Internationale Friedenseinsätze (ZIF), 2013 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z WWW: <http://www.zif-berlin.org/fileadmin/uploads/analyse/dokumente/veroeffentlichungen/ZIF_Policy_Briefing_Tobias_Pietz_Oct_2013_ENG.pdf>.

ale zde je to hlavně do mise EUFOR ALTHEA BiH. Největšími počty nasazených dále disponují Německo, Spojené Království a z nově přistoupených států Polsko. Česká republika a Slovensko se také relativně aktivně zúčastňují jednotlivých misí v rámci EU. V poslední době dostali čeští vojáci v rámci mise EUTM Mali, prestižní úkol - chránit velitelství této operace v Bamaku. A to i přesto, že tuto misi vede Francie, která zde má současně i nejpočetnější kontingent a je to ve státě, který býval do roku 1960 francouzskou kolonií.

ZÁVĚR

Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU je programem s nesmírně ambiciózním cílem. Na jeho konci má stát Evropa schopná řešit si své vlastní problémy vlastními silami, což se zatím jeví jako nenaplněné. V případě úspěchu tohoto projektu by se jednalo z historického hlediska o naprosté unikum.

Nakolik mohou být SZBP a akce v jejím rámci pořádané úspěšné, to ukáže až budoucnost. I když projevy mnoha proevropsky laděných politiků vyznívají optimisticky, nesmíme zapomínat na skutečnost, že program evropské integrace měl vždy primárně ekonomické cíle a právě v jejich dosahování má současná Evropa závažné problémy. Účinná strategie k jejich odstranění přitom nebyla dosud nalezena.

Současná úroveň spolupráce mezi evropskými zeměmi nemá v historii svým rozsahem obdoby. Národní vlády předaly, částečně dobrovolně, částečně nedobrovolně, značnou část svých rozhodovacích pravomocí do jiných rukou. To vyznívá optimisticky. Není ale možné zapomínat na skutečnost, že Evropa se stala v minulém století místem vzniku dvou největších světových konfliktů. Ani jeden z nich přitom Evropané nedokázali sami přivést ke konci. Budoucnost Evropy se v tomto kontextu jeví jako otevřená nejrůznějším možnostem dalšího vývoje.

Autor doporučuje se zaměřit jak na vojenské operace typu EU NAVFOR ATALANTA, tak na civilní mise typu EUAVSEC South Sudan, případně kombinace obou typů misí, kde je vidět pokrok a dosažení vytyčených cílů. U civilních misí někdy bývá úspěch viditelný až v delším časovém horizontu. U vojenských misí je výsledek většinou ihned jasně viditelný, ať již v pozitivním, či negativním smyslu. Bohužel vojenské operace mohou být dost často kontraproduktivní, bývá zde určitá „nepružnost“ na aktuální situaci, „byrokratická“ omezení, a mnohdy nemají ani „politickou podporu“ či právní oporu. Např. nemohou zasáhnout na ochranu civilistů, když dochází k jejich napadání, vraždění a většinou se mohou bránit pouze až při vlastním napadení, což bylo vidět například u masakru ve Srebrenici z 11. 7. 1995, který se stal během mise UNPROFOR, nebo tzv. Rwandská genocidě mezi rwandskými etniky Tutsiy a Hutu na jaře 1994, kde mise OSN UNAMIR v podstatě nedokázala zabránit vyvraždění přes 800 tisíc Tutsiů a politicky umírněných Hutuů. Další statisíce osob byly vyhnány ze svých domovů do uprchlických táborů v okolních zemích. V okolí jezera Kivu bylo drženo až 1,2 milionů uprchlíků. Země se ocitla v naprosté humanitární a hospodářské krizi, s jejichž následky se vyrovnává dodnes. Do Rwandy

jsou stále dovážena obrovská množství potravin a jiných humanitárních zásob. Zde se mimo jiné ukázalo, že mandát UNAMIR byl právně bezmocný v ochraně civilistů, což bohužel nebylo poprvé ani naposled.

Dále se oproti vojenským operacím civilní mise jeví jako dražší. Ale to je jen optický klam, neboť u vojenských operací si většinou provozní náklady nasazené techniky hradí jednotlivé státy samy způsobem příspěvků v rámci mechanismu financování vojenských operací (tzv. mechanismus ATHENA).

Při porovnání misí/operací v rámci OSN a v rámci EU je vidět propastný rozdíl mezi misemi/operacemi OSN a EU - např. již výše zmiňovaný poměr v počtu nasazených vojáků 4010 (OSN) a 295 (EU) na jednu misi při počtu misí 28 (OSN) a 17 (EU). V rámci misí EU je jasně viditelné, že velitelé jednotlivých misí jsou většinou z původních států EU (Francie, Itálie, Španělsko, Německo a Velká Británie) a zajímavé je, že Německo se účastnilo hlavně civilních misí, až v poslední době i vojenských. A to hlavně z důvodu, že to do roku 1992 neumožňovala německá ústava a byl zde i odpor obyvatel Německa posílat své vojáky do jakýchkoliv vojenských misí.

Dále je nutno také si uvědomit, že ač se státy EU snaží nebyť závislé na USA, například v rámci logistiky, satelitních průzkumů, ale i počtu nasazených vojáků - stále se to bohužel nedaří. Je to vidět i u poslední mise EUFOR RCA ve Středoafričské republice - jedná se o nasazení prvotně 500 vojáků, následně až 1000 vojáků, ale jednotlivé státy EU nejsou schopny nasadit/vyslat ani tento počet.

Zde by chtěl autor zdůraznit, že jsou zde i výjimky - např. jedna z posledních misí EU NAVFOR ATALANTA, která v podstatě v rámci protipirátské mise u břehů Somálska vymýtila v tomto regionu pirátství, a dále již několik zadržených pirátů bylo odsouzeno k doživotním trestům a několik dalších čeká na soud, či mise EUAVSEC Jižní Súdán, kde se zprovoznilo letiště v Jumě na mezinárodní úrovni. První mise je zdárným příkladem, jak by se mohly v budoucnosti mise v rámci EU vyvíjet. Je zde vidět jasný pokrok a efektivita - a to je to, co zajímá i občany států a má poté i jejich podporu přesto, že tato mise se řadí mezi dražší. Lidé v dnešní době neradi slyší, že jsou vynakládány peníze na různé mise, o kterých vlastně nic neví, které jsou relativně daleko a ani jim nic nepřináší. Zde lidé jasně vidí, že vynaložené prostředky mají smysl. Naproti tomu druhá mise EUAVSEC v Jižním Súdánu, která byla sice také úspěšná, i když měla jen minimální rozsah, ale obyvatelé o ní v podstatě nic neví, takže se jim logicky jeví jako nepotřebná. Dále by se měly mise více medializovat a získat tak podporu obyvatel pro jednotlivé operace/mise. EU by se též měla zaměřit v rámci

civilních misí více na humanitární mise (přírodní katastrofy, hladomory, sucho apod.), tak jako to provádí OSN. A nemusela by se takto zaměřovat samostatně, ale spíše v rámci OSN. Opět se ukázala „neschopnost“ EU pružně zareagovat na krizi na Ukrajině oproti USA, EU reaguje zatím jen ekonomickými sankcemi. V tomto má Evropská unie před sebou ještě velice dlouhou cestu.

Zde by si autor dovolil poznámku. O něco podobného jako civilní mise se pokoušeli již Američané ve Vietnamu, či Rusové v Afghánistánu (dříve i Britové). Snažili se získat místní obyvatele na svou stranu, a to jak finanční pomocí, výstavbou škol, nemocnic, infrastruktury atd. Bohužel toto se nikdy v podstatě nepovedlo, či pouze jen částečně. Jakmile se Američané či Rusové na noc stáhli do svých základů, tak se objevil *Vietkong* ve Vietnamu, či *mudžahidové* v Afghánistánu a převzali zde opět moc. A tito rádobý „vojáci osvoboditelé“ se většinou mstili na těch lidech, kteří spolupracovali či jinak pomáhali z jejich pohledu nepříteli - popravovali je pro výstrahu apod. Ve výsledku tyto snahy byly spíše kontraproduktivní. Jak již bylo napsáno, platí afgánské přísloví „*Když chceš získat Afghánistán, musíš nejprve získat duši Afgánců*“, či podobná přísloví u různých národů. Může se zdát, že Vietnam či Afghánistán jsou velice daleko, a že se to České republiky ani Evropy nemůže týkat, nicméně je třeba připomenout válku v bývalé Jugoslávii, kde se bohužel také tyto věci stávaly, i když ne v takové míře, a bývalá Jugoslávie byla přímo v Evropě. A i proto zde také bylo velké zastoupení evropských států, jak v rámci EU či OSN - neboť zde se to již Evropanů týkalo.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. BARTÁK, K. *Průvodce Evropskou unií*. 1. vyd. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 1999. 88 s. ISBN 80-85865-74-6.
2. DARCHIASHVILLI, V. Gruzínsko-abcházský etnický konflikt. In ŠMÍD, T., VAŘURA, V. *Etnické konflikty v postkomunistickém prostoru*. 1. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2007. 278 s. ISBN 978-80-7325-126-0.
3. DUŠEK, J. *Historie a organizace Evropské unie*. 1. vyd. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. 343 s. ISBN 978-80-86708-32-4.
4. DVOŘÁK, M. *Kosovo na vlastní kůži*. 1. vyd. Praha : Studio No-Ban, 2000. 175 s. ISBN 80-238-6538-2.
5. FIALA, P., PITROVÁ M. *Evropská unie*. 2. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010. 598 s. ISBN 978-80-7325-223-6.
6. HAD, M. Společná zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie a Balkán. In DIENSTBIER, J., et al. *Stabilita Balkánu a Evropská unie*. 1. vyd. Praha : Rada pro mezinárodní vztahy, 2006. 184 s. ISBN 80-239-8060-2.
7. KASUM, D. Etnický konflikt v Bosně a Hercegovině. In ŠMÍD, T., VAŘURA, V. *Etnické konflikty v postkomunistickém prostoru*. 1. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2007. 278 s. ISBN 978-80-7325-126-0.
8. KEEGAN, J. *Válka v Iráku*. 1. vyd. Praha : BETA-Dobrovský, 2006. 204 s. ISBN 80-7306-241-0.
9. KHOL, R. *Evropská bezpečnostní a obranná politika: národní perspektivy*. 1. vyd. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 2002. 332 s. ISBN 80-86506-25-8.
10. KLÍMA, J. *Dějiny Afriky: vývoj kontinentu, regionů a států*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2012. 688 s. ISBN 978-80-7422-189-7.
11. MAREK, J. *Dějiny Afghánistánu*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2006. 403 s. ISBN 80-7106-445-9.
12. PELIKÁN, J. *Jihoslovanská krize: kořeny a souvislosti*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1996. 118 s. ISBN 80-7184-083-1.
13. PELIKÁN, J., et al. *Dějiny Srbska*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005. 670 s. ISBN 80-7106-671-0.

14. PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: oblast policejní a justiční spolupráce*. 4. vyd. Praha : Linde, 2007. 511 s. ISBN 978-80-7201-686-0.
15. POJAR, M. *Izrael*. 1. vyd. Praha : Libri, 2004. 188 s. ISBN 80-7277-268-6.
16. ŠETÁK, M., et al. *Dějiny jihoslovanských zemí*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1998. 759 s. ISBN 80-7106-299-9.
17. ŠIMON, O. Aktérství EU v boji proti somálskému pirátství. *Mezinárodní vztahy*. 2011, roč. 46, č. 4. 132 s. ISSN 0323-1844.
18. ŠTOURAČOVÁ, J. Hospodářská spolupráce České republiky s balkánským regionem. In DIENSTBIER, J., et al. *Stabilita Balkánu a Evropská unie*. 1. vyd. Praha : Rada pro mezinárodní vztahy, 2006. 184 s. ISBN 80-239-8060-2.
19. VEBER, V. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2004. 645 s. ISBN 80-7106-663-X.
20. WAWROSZ, P. Lisabonská smlouva jako základní rámec fungování EU a české národní zájmy. In MALÝ, J. (ed.). *Globalizace, integrace a české národní zájmy*. 1. vyd. Praha : Professional Publishing ve spolupráci s Institutem evropské integrace, Newton College, 2011. 248 s. ISBN 978-80-7431-061-4.
21. WAWROSZ, P. Lisabonská smlouva pohledem českých národních zájmů. In KLVAČOVÁ, E. *České národní zájmy v procesu evropské integrace*. 1. vyd. Praha : Professional Publishing, 2009. 126 s. ISBN 978-80-86946-89-4.
22. WEGS, J. R., LADRECH, R. *Evropa po roce 1945*. 1. vyd. Praha : Vyšehrad, 2002. 371 s. ISBN 80-7021-507-0.
23. ZÍDEK, P. *Mali*. 1. vyd. Praha : Libri, 2004. 90 s. ISBN 80-7277-277-5.

Elektronické zdroje

1. 03.07.2013 - *The Council of the EU extends the mandate of EU BAM Rafah until June 2014*, [online]. Ramat Gan, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.eubam-rafah.eu/content/03072013-council-eu-extends-mandate-eu-bam-rafah-until-june-2014>>.
2. *About EUMM* [online]. Tbilisy : EUMM in Georgia, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eumm.eu/en/about_eumm>.
3. *Bezpečnostní a obranná politika* [online]. Praha : Vláda ČR, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/8715/sekce/bezpecnostni-a-obranna-politika/>>.

4. *Bosna i Hercegovina (Althea - EUFOR)* [online]. Praha : Ministerstvo obrany ČR, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/althea/althea-42693/>>.
5. *Completed missions and operations* [online]. Brusel : Evropská unie, 2014 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z WWW: <http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/completed/index_en.htm>.
6. *CSDP map - EU Structure* [online]. Brusel : Evropská unie, 2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.csdpmap.eu/eu-structure/>>.
7. *CSDP map - Mission Chart* [online]. Brusel : Evropská unie, 2014 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.csdpmap.eu/mission-chart/>>.
8. *CSDP mission personnel statistics from May 2013* [online]. Brusel : Evropská unie, 2014 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://isis-europe.eu/sites/default/files/page-attachments/Copy%20of%20mission%20personnel-June2013.pdf>>.
9. *CSDP Note Heads of Mission* [online]. Brusel : ISIS Europe, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.isis-europe.eu/sites/default/files/publications-downloads/CSDP%20Note%20Heads%20of%20Mission%20April%202014.pdf>>.
10. *CSDP Note Chart and Table of CSDP and EU missions* [online]. Brusel : ISIS Europe, 2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z WWW: <http://www.isis-europe.eu/sites/default/files/publications-downloads/ISIS%20%20CSDP%20missions%20chart%20and%20table%20April%202014_0.pdf>.
11. *CSDP Note Overview Ongoing CSDP Missions* [online]. Brusel : ISIS Europe, 2012 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z WWW: <http://www.isis-europe.eu/sites/default/files/publications-downloads/CSDP%20Overview%20March%202014_0.pdf>.
12. *Decisions political and security committee decision EUMM GEORGIA/1/2013 of 13 September 2013 on the appointment of the Head of the European Union Monitoring Mission in Georgia (EUMM Georgia)* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:251:0012:0012:EN:PDF>>.

13. *EU Border Assistance Mission to Moldova and Ukraina* [online]. Oděsa, 2010 [cit. 2014-04-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.eubam.org/en>>.
14. *EU Maritime Operation against piracy (EU NAVFOR Somalia - Operation ATALANTA)* [online]. Brusel : Evropská unie, 2012 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/missionPress/files/260312_Factsheet_EUNAVFOR_Somalia_v37en.pdf>.
15. *EU military operation EUFOR ALTHEA in Bosnia and Herzegovina* [online]. Brusel : Evropská unie, 2012 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/sede/dv/sede110712factsheeteuforalthea_/sede110712factsheeteuforalthea_en.pdf>.
16. *EU military operation in Bosnia and Herzegovina (Operation EUFOR ALTHEA)* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/althea-bih/pdf/04032013_factsheet_althea-bih_en.pdf>.
17. *EU military operation in Bosnia and Herzegovina (Operation EUFOR ALTHEA)* [online]. Brusel : Evropská unie, 2009 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/090310-Factsheet_EUFOR_Althea-version14_EN.pdf>.
18. *EU NAVFOR - Somalia* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eu-navfor-somalia/index_en.htm>.
19. *EU Training Mission in Mali (EUTM Mali)* [online]. Brusel : Evropská unie, 2014 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z WWW: <http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eutm-mali/pdf/factsheet_eutm_mali_en.pdf>.
20. *EUAVSEC South Sudan* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/euavsec-south-sudan/index_en.htm>.
21. *EUBAM Libya* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eubam-libya/index_en.htm>.
22. *EUBAM Rafah* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eubam-rafah/>>.

23. *EUCAP SAHEL Niger* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eucap-sahel-niger/index_en.htm>.
24. *EUJUST LEX-Iraq* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eujust-lex-iraq/index_en.htm>.
25. *EULEX KOSOVO - European Union Rule of Law mision*, [online]. Pristina : EULEX Kosovo, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.eulex-kosovo.eu/en/front/>>.
26. *EULEX welcome two new opprosecutors* [online]. Pristina : EULEX Kosovo, 2012 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.eulex-kosovo.eu/en/news/000334.php>>.
27. *EUPOL Afganistan European Union Police Mission* [online]. Bagdád, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.eupol-afg.eu/>>.
28. *EUPOL RD CONGO* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eupol-rd-congo/index_en.htm>.
29. *European Union Naval Force Somalia Operation Atlanta* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eu-navfor-somalia/pdf/factsheet_eunavfor_en.pdf>.
30. *EUTM - Mali* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-12-11]. Dostupné z WWW: <http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eutm-mali/index_en.htm>.
31. *EUTM - Somalia* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eutm-somalia/>>.
32. *EUTM Somalia EU military mission to contribute to the building up and strengthening of the Somali National Armed Forces* [online]. Brusel : Evropská unie, 2014 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eutm-somalia/docs/factsheet_eutm_somalia_en.pdf>.
33. *Evropská unie a NATO* [online]. Praha : EU-Media, 2014 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/link-dossier/evropsk-unie-a-nato>>.

34. *Evropské politiky* [online]. Praha : Vláda ČR, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/evropske-politiky-31448/>>.
35. *G7 podpoří další sankce proti Rusku při zostření ukrajinské krize* [online]. Praha : Borgis, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/amerika/333303-g7-podpori-dalsi-sankce-proti-rusku-pri-zostreni-ukrajinske-krize.html>>.
36. HAJDARI, L. Mise EULEX obvinila kosovského vicepremiéra a dalších 10 osob z korupce. In *PressExpress* [online]. 7.7.2012 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.pressepress.eu/2012/07/07/mise-eulex-obvinila-kosovskeho-vicepremier-a-dalsich-10-osob-korupce/46986>>.
37. *ISAF - Afganistan, International Security Assistance Force* [online]. Brusel : NATO, 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.isaf.nato.int/>>.
38. KUČERA, T. Transformace německých ozbrojených sil na konci studené války. *Obrana a strategie* [online]. 2011, roč. 2011, č. 2 [cit. 2014-04-08]. ISSN 1802-7199. Dostupné z WWW: <<http://www.defenceandstrategy.eu/cs/aktualni-cislo-2-2011/clanky/transformace-nemeckych-ozbrojenych-sil-po-konci-studene-valky.html#.U0cEXFcTdkM>>.
39. *Libye* [online]. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/libye/index.html>.
40. *Mali - EUTM* [online]. Praha : Ministerstvo obrany ČR, 2014 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/mali/mali---eu-tm-81184/>>.
41. *Moldavsko - Ekonomická charakteristika země* [online]. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2013 [cit. 2014-04-25]. Dostupné z WWW: <[www.mzv.cz/jnp/cz/vyhledavani/index\\$219343.html?text=eubam](http://www.mzv.cz/jnp/cz/vyhledavani/index$219343.html?text=eubam)>.
42. *Ongoing missions and operations* [online]. Brusel : Evropská unie, 2014 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/>>.
43. PIETZ, T. *The European Union and UN Peacekeeping: Half-time for the EU's Action Plan* [online]. Berlin : Zentrum für Internationale Friedenseinsätze (ZIF), 2013 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z WWW: <http://www.zif-berlin.org/fileadmin/uploads/analyse/dokumente/veroeffentlichungen/ZIF_Policy_Briefing_Tobias_Pietz_Oct_2013_ENG.pdf>.

44. *Pozorovatelé OBSE vyrazí na Ukrajinu, Krymu se zřejmě vyhnou* [online]. Praha : Česká televize, 2013 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/267091-pozorovatele-obse-vyrazi-na-ukrajinu-krymu-se-zrejme-vyhnou/>>.
45. *Rozhodnutí politického a bezpečnostního výboru EUPOL COPPS/1/2013 ze dne 9. července 2013 o prodloužení mandátu vedoucího policejní mise Evropské unie pro palestinská území (EUPOL COPPS)* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:193:0018:0018:CS:PDF>>.
46. *Rozhodnutí politického a bezpečnostního výboru EUPOL RD CONGO/1/2013 ze dne 8. října 2013 o prodloužení mandátu vedoucího policejní mise Evropské unie v Demokratické republice Kongo v rámci reformy bezpečnostního sektoru a justičního rozhraní (EUPOL RD Congo)* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:279:0066:0066:CS:PDF>>.
47. *Rozhodnutí rady 2013/468/SZBP ze dne 23. září 2013, kterým se mění a prodlužuje doba platnosti rozhodnutí 2010/565/SZBP o poradní a pomocné misi Evropské unie pro reformu bezpečnostního sektoru v Demokratické republice Kongo (EUSEC RD Congo)* [online]. Brusel : Evropská unie, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:252:0029:0030:CS:PDF>>.
48. *Somalia - United Nations operation in Somalia - I.* [online]. New York : United Nations, 2003 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/unosomi.htm>>.
49. *Somálsko (EU NAVFOR - Atalanta)* [online]. Praha : Ministerstvo obrany ČR, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/somalsko/somalsko-eu-navfor---atalanta-48774/>>.
50. *Společná bezpečnostní a obranná politika* [online]. Brusel : Evropská unie, 2010 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/lisbon_treaty/ai0026_cs.htm>.

51. *Ukrajina: Přestáváme platit za ruský plyn* [online]. Praha : Česká televize, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/269490-ukrajina-prestavame-platit-za-rusky-plyn/>>.
52. *Vyšlete vojáky do Středoafričké republiky, žádá šéf OSN v Česko* [online]. Praha : Mafra, 2013 [cit. 2013-13-11]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/pan-ki-mun-vyzval-cesko-k-vyslani-vojaku-do-stredoafricke-republiky-11x-domaci.aspx?c=A140404_172936_domaci_vez>.
53. What is EUPOL COPPS. In *EUPOL COPPS EU Co-ordinating Office for Palestinian Police Support* [online]. Jeruzalém, 2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.eupolcoppes.eu/content/what-eupol-coppes>>.
54. *Zahraniční mise 601. skupiny speciálních sil* [online]. Prostějov, 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.601skss.cz/mise.html/>>.

SEZNAM ZKRATEK

- Amis Sudan (AU) - *European Union Support to African Union Mission in Sudan*
- AMISON - *African Union Mission in Somalia*
- AMM Aceh - *Aceh Monitoring Mission*
- Artemis DRC - *European Union Military Operation in the Democratic Republic of Congo*
- ATHENA - *Mechanismus financování vojenských operací EU*
- AU - *Africká unie*
- BiH - *Bosnia and Herzegovina*
- CFSP - *Common Foreign and Security Policy*
- CIVCOM - *Committee for Civilian Aspects of Crisis Management*
- CMPD - *Crisis Management and Planning Directorate*
- Concordia FYROM - *European Union Military Operation in the former Yugoslav Republic of Macedonia*
- CPCC- *Civilian Planning and Conduct Capabilities*
- CSDP - *Common Security and Defence Policy*
- EBOP - *Evropská bezpečnostní a obranná politika*
- EDA - *European Defence Agency*
- EEAS - *European External Action Service*
- ESDP - *European Security and Defence Policy*
- EU - *European Union (Evropská Unie)*
- EU ISS - *European Union Institute for Security Studies*
- EUAVSEC South Sudan - *European Union Aviation Security Mission in South Sudan*
- EUBAM Libya - *European Union Border Assistance Mission Libya*
- EUBAM Moldova a Ukrajina - *European Union Border Assistance Mission in Moldavia and Ukraine*
- EUBAM Rafah - *European Union Border Assistance Mission at Rafah Crossing Point*
- EUCAP Nestor Horn of Africa - *European Union Regional Maritime Capacity Building for the Horn of Africa and the Western Indian Ocean*
- EUCAP Sahel Niger - *European Union Capacity Building Mission in Niger*
- EUFOR Althea - *European Union Force in Bosnia and Herzegovina*

- EUFOR DRC - *European Union Military Operation in the Democratic Republic of Congo*
- EUFOR Libya - *European Union Military Operation in Libya*
- EUFOR RCA - *European Union Force Central African Republic*
- EUFOR Tchad/RCA - *European Union Force Chad/Central African Republic*
- EUJUST LEX Iraq - *European Union Integrated Rule of Law Mission for Iraq*
- EUJUST Themis (Georgia) - *European Union Rule of Law Mission to Georgia*
- EULEX Kosovo - *European Rule of Law Mission in Kosovo*
- EUMC - *European Union Military Committee*
- EUMM Former Yugoslavia - *European Union Military Operation in the former Yugoslav Republic of Macedonia, také EUFOR Concordia*
- EUMM Georgia - *European Monitoring Mission in Georgia*
- EUMS - *EU Military Staff*
- EUNAVFOR Somalia (Atalanta) - *European Union Naval Force (EU NAVFOR) Somalia - Operation Atalanta*
- EUPAT FYROM (police) - *European Union Police Mission in the former Yugoslav Republic of Macedonia*
- EUPM BiH - *European Union Police Mission in Bosnia and Herzegovina*
- EUPOL Afghanistan - *European Union Police Mission in Afghanistan*
- EUPOL COPPS Palestinian territories - *European Union Coordinating Office for Palestinian Police Support*
- EUPOL DRC - *European Union Congo Police Mission*
- EUPOL Kinshasa - *European Union Police Mission in Kinshasa (Democratic Republic of the Congo)*
- EUPOL Proxima (FYROM) - *European Union Police Mission in the former Yugoslav Republic of Macedonia*
- EUPT Kosovo (rule of law) - *European Union Planning Team for Kosovo*
- Eurogendfor - *European Gendarmerie Force*
- EUROJUST - *European Union's Judicial Cooperation unit*
- EUROPOL - *European Police Office*
- EUSEC DRC - *European Union Security Sector Reform Mission in the Democratic Republic of the Congo*
- EUSR BST Georgia (border) - *European Union Special Representatives Border Support Team Georgia*

- EUSSR Guinea Bissau - *European Union Security Sector Reform in Guinea-Bissau*
- EUTM Mali - *European Union Training Mission in Mali*
- EUTM Somalia - *European Union Military Mission to Contribute to the Training of Somali Security Forces*
- ISAF - *International Security Assistance Force (Afghanistan)*
- MISCA - *African-led International Support Mission to the Central African Republic*
- NATO - *North Atlantic Treaty Organization*
- OSN - *Organizace Spojených Národů*
- PSC - *Political and Security Committee*
- SatCen - *EU Satellite Centre*
- SBOP - *Společná bezpečnostní a obranná politika*
- SHAPE - *Supreme Headquarters Allied Powers Europe*
- SZBP - *Společná zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie*
- UN - *United Nations*
- UNAMIR - *United Nations Assistance Mission for Rwanda*
- UNITAF - *Unified Task Force*
- UNOSOM - *United Nations Operation in Somalia*
- UNPROFOR - *United Nations Protection Force*
- VPN - *Verteidigungspolitischen Richtlinien, Směrnice obranné politiky, Německo*
- ZEU - *Západoevropská unie*

SEZNAM TABULEK

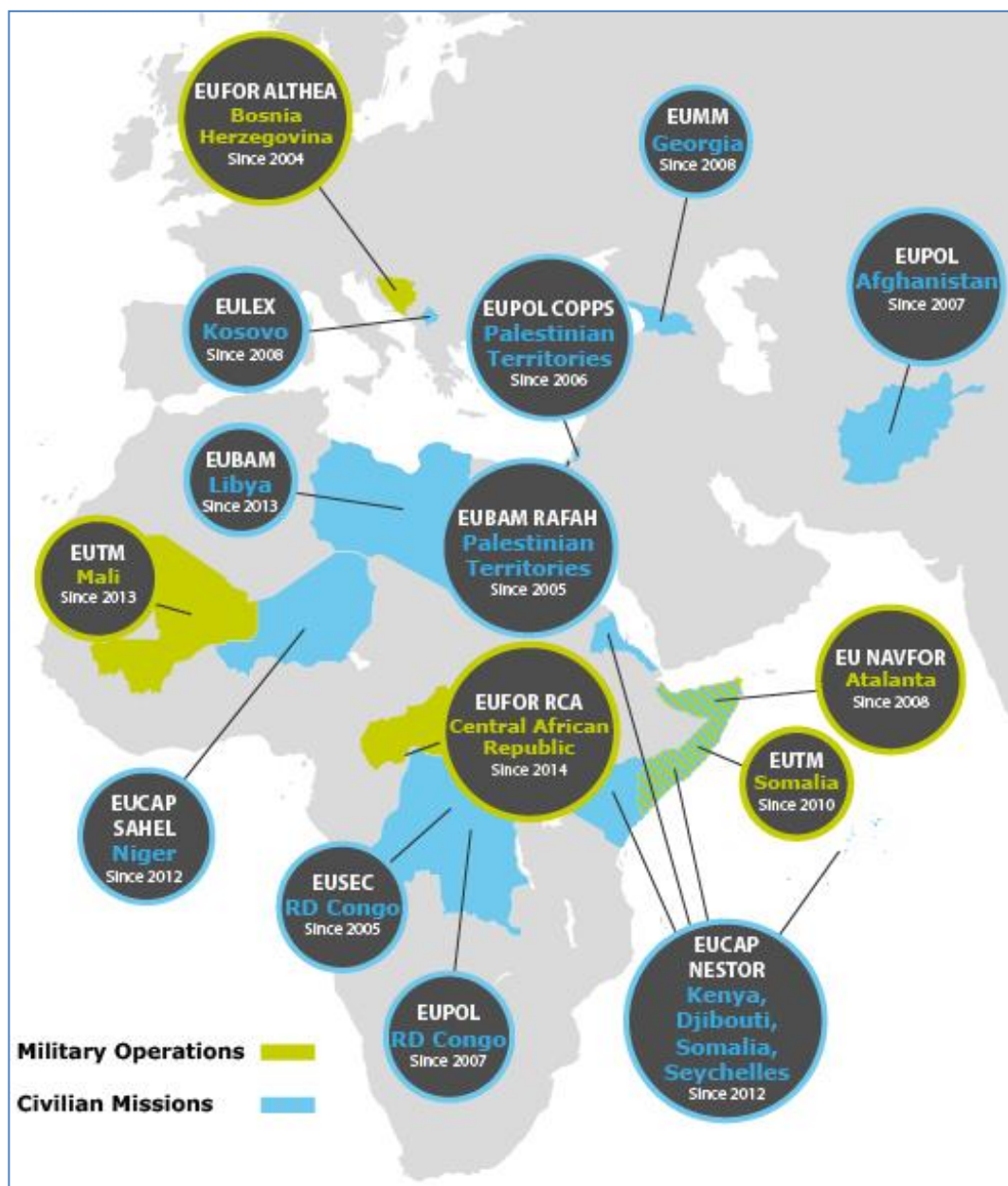
Tabulka 1: Vojenské operace EU ¹	24
Tabulka 2: Počty útoků na lodě u somálských břehů.....	37
Tabulka 3: Civilní mise EU.....	38
Tabulka 4: Velitelé vojenských operací a civilních misí dle státu EU	58

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I	Mapa jednotlivých misí/operací EU - probíhající (únor 2014).....	76
Příloha II	Mapa jednotlivých misí/operací EU - ukončené (únor 2014).....	77
Příloha III	Probíhající mise (duben 2014).....	78
Příloha IV	Ukončené mise (duben 2014).....	78
Příloha V	Schéma jednotlivých misí EU.....	79
Příloha VI	Počty nasazených osob na jednotlivých vojenských operacích a civilních misích (květen 2013).....	80
Příloha VII	Struktura EU	81
Příloha VIII	Seznam posledních (aktuálních) velitelů jednotlivých misí.....	82

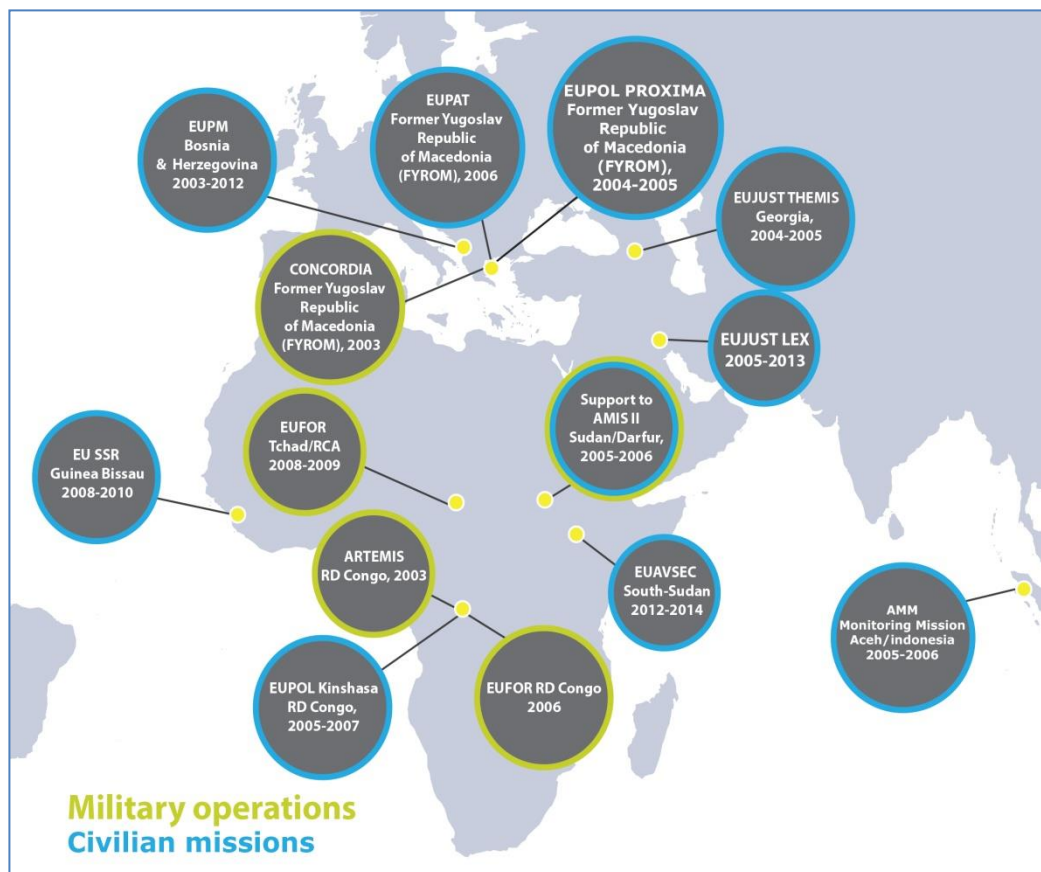
PŘÍLOHY

Příloha I: Mapa jednotlivých misí/operací EU - probíhající (únor 2014)¹⁰⁹

¹⁰⁹ *Ongoing missions and operations* [online]. Brusel : Evropská unie, 2014 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.eas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/>>.

Příloha II: Mapa jednotlivých misí/operací EU - ukončené (únor 2014)¹¹⁰

¹¹⁰ *Completed missions and operations* [online]. Brusel : Evropská unie, 2014 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z WWW: <http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/completed/index_en.htm>.

Příloha III: Probíhající mise/operace (duben 2014)¹¹¹

ONGOING MISSIONS	Africa	Balkans/ Caucasus/ East Europe	Asia	Middle East
Military Operations	→ EUNAVFOR Somalia (Atalanta) → EUFOR RCA	→ EUFOR Althea		
Military Training Missions	→ EUTM Mali → EUTM Somalia			
Supporting Missions (security sector)	→ EUCAP Nestor Horn of Africa → EUCAP Sahel Niger → EUSEC DRC			
Other supporting Missions				
Monitoring Missions		→ EUMM Georgia		
Rule of Law Missions		→ EULEX Kosovo		
Police Missions	→ EUPOL DRC			→ EUPOL Afghanistan → EUPOL COPPS Palestinian territories
Border Missions	→ EUBAM Libya	→ EUBAM Ukraine-Moldova		→ EUBAM Rafah

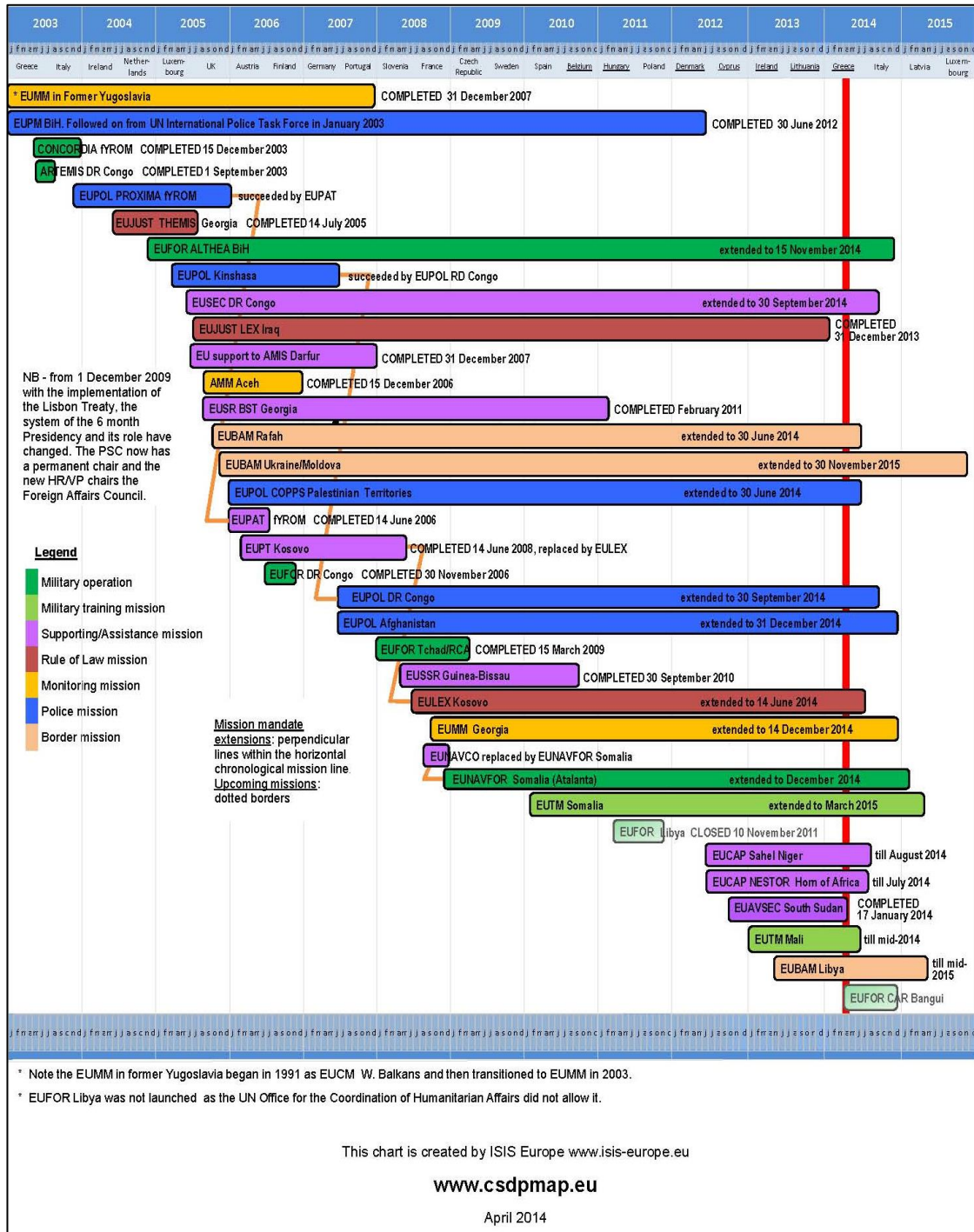
Příloha IV: Ukončené mise/operace (duben 2014)¹¹²

COMPLETED MISSIONS	Africa	Balkans/ Caucasus/ East Europe	Asia	Middle East
Military Operations	→ Artemis DRC → EUFOR DRC → EUFOR Tchad/RCA → EUFOR Libya	→ Concordia FYROM		
Military Training Missions				
Supporting Missions (security sector)	→ EUSR Guinea Bissau → EUNAVCO Somalia → EUAVSEC South Sudan			
Other supporting Missions	→ Amis Sudan (AU)	→ EUSR BST Georgia (border) → EUPAT FYROM (police) → EUPAT Kosovo (rule of law)		
Monitoring Missions		→ EUMM Former Yugoslavia	→ AMM Aceh	
Rule of Law Missions		→ EUJUST Themis (Georgia)		→ EUJUST LEX Iraq
Police Missions		→ EUPM BiH → EUPOL Proxima (FYROM) → EUPOL Kinshasa		
Border Missions				

¹¹¹ CSDP Note Chart and Table of CSDP and EU missions [online]. Brusel : ISIS Europe, 2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z WWW: <http://www.isis-europe.eu/sites/default/files/publications-downloads/ISIS%20-%20CSDP%20missions%20chart%20and%20table%20April%202014_0.pdf>.

¹¹² CSDP Note Chart and Table of CSDP and EU missions [online]. Brusel : ISIS Europe, 2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z WWW: <http://www.isis-europe.eu/sites/default/files/publications-downloads/ISIS%20-%20CSDP%20missions%20chart%20and%20table%20April%202014_0.pdf>.

Příloha V: Schéma jednotlivých misí EU¹¹³

¹¹³ CSDP map - Mission Chart [online]. Brusel : Evropská unie, 2014 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.csdpmap.eu/mission-chart/>>.

Příloha VI: Počty nasazených vojáků na jednotlivých vojenských operacích a civilních misích (květen 2013)¹¹⁴

CSDP mission personnel statistics from May 2013

	EUFOR Althea BiH	EUSEC DR Congo	EUST Lex Iraq	EUBAM Rafah	EUPOL COPPS Palestinian Territories	EUPOL DR Congo	EUPOL Afghanistan	EULEX Kosovo	EUM Georgia	EUNAVFOR (Albatros) Somalia	EUTM Somalia	EUCAP Sahel Niger	EUCAP Nestor Horn of Africa	EUA/SEC South Sudan	EUTM Mali	% country contribution of total missions' personnel
Austria	305	1	1	1	1	1	5	14	9	1	1	1	1	1	8	342
Belgium	1	7	1	1	4	12	4	26	3	180	6	6	3	1	34	286
Bulgaria	tbd	1	2	1	1	1	2	13	13	tbd	tbd	1	1	1	tbd	18
Cyprus	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4
Czech Republic	2	1	1	1	1	1	12	40	12	3	1	1	2	1	33	103
Denmark	1	3	1	1	4	1	11	19	5	1	1	1	2	6	1	48
Estonia	1	1	1	1	1	1	4	8	5	10	1	1	1	2	2	30
Finland	9	1	1	1	4	1	40	49	15	21	6	1	1	2	11	159
France	2	7	3	1	3	16	10	57	2	231	23	18	5	1	207	585
Germany	tbd	1	3	1	5	2	38	134	30	tbd	tbd	2	7	6	tbd	227
Greece	2	1	1	1	1	1	4	35	7	2	1	1	1	1	1	51
Hungary	40	2	4	1	1	1	11	36	8	1	4	1	1	2	13	120
Ireland	7	1	2	1	1	1	6	22	3	1	10	1	2	1	8	61
Italy	3	1	2	3	9	1	12	51	12	5	8	5	4	1	7	124
Latvia	1	1	1	1	1	1	3	7	4	2	1	1	1	1	2	18
Lithuania	1	1	1	1	1	1	3	4	4	1	1	1	1	1	2	16
Luxembourg	1	1	1	1	1	1	1	2	12	1	1	1	1	1	1	19
Malta	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	4
Netherlands	tbd	1	3	1	4	1	38	44	6	tbd	tbd	1	1	1	tbd	96
Poland	34	2	2	1	1	4	4	152	28	2	1	1	1	1	20	241
Portugal	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	220
Romania	37	3	2	1	1	1	27	32	34	1	1	1	1	1	1	143
Slovakia	tbd	1	1	1	1	1	2	6	5	tbd	tbd	1	1	1	tbd	14
Slovenia	11	1	1	1	2	1	22	2	1	1	1	1	1	1	3	38
Spain	11	1	2	1	3	1	7	12	2	352	12	4	2	2	59	468
Sweden	2	1	6	1	6	4	33	72	33	151	3	2	5	5	13	336
UK	4	3	12	1	6	1	30	92	16	69	2	1	6	3	40	284
TOTAL	470	31	44	4	58	41	308	939	282	1243	80	41	40	32	465	4055

¹ **Belgium**: EUNAVFOR ATALANTA: 170 (Milone Frigate) between 01 Jan and 15 Feb 2013 and 10 Mil (embarked on board FHO vessel) in second half of this year - **EUTM Somalia**: 05 Mil for 5 months - **EUTM Mali**: currently 34 Mil (Helicopter Detachment), was 57 Mil till 31 Mar 2013 (including C-130 Det) - **EUSEC Congo**: we hold 3 HQ positions

² **Czech Republic**: **EUTM Mali**: 33/34. The difference concerning EUTM Mali is caused by ongoing negotiations between the CZ and EUTM Mali.

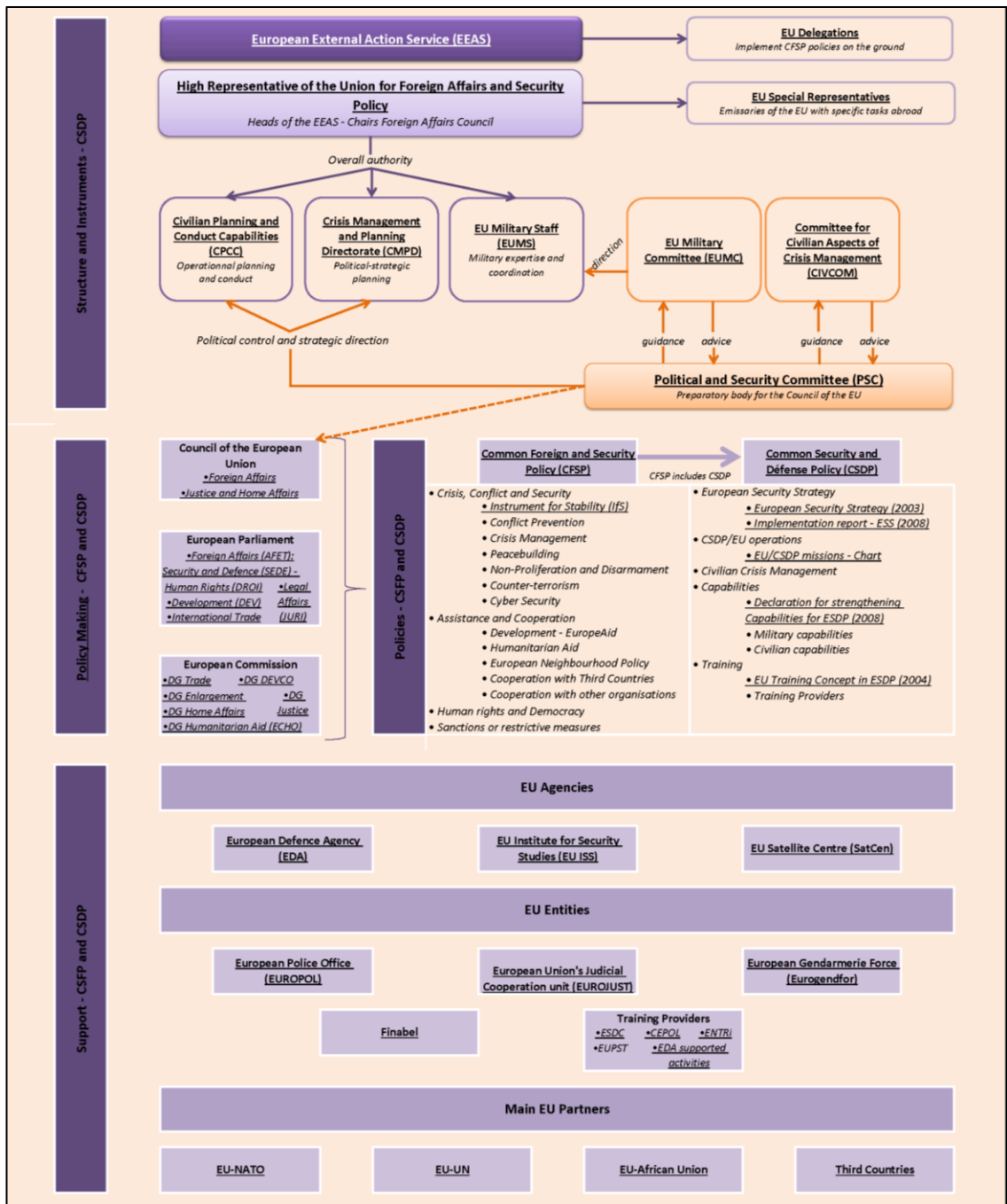
³ **Estonia**: **EUTM Mali**: From August 2013, Estonia will have 8 troops in the EU's mission in Mali.

⁴ **Hungary**: **EUFOR Airhea**: The number of troops currently deployed is 26, plus 14 officers serve at the Althea HQ (summ. 40). 117 troops are in immediate Reserve (IR). These troops will be deployed to BH in the middle of this year. As a result, from July the number of Hungarian troops deployed will be 157. Currently 7 female soldiers take part in the work of the Althea contingent and 3 female soldiers serve at the HQ. **EUTM Somalia**: In 2012 Hungary had 4 soldiers (1 legal adviser and 3 trainers). Actually there is 1 officer in the operational theatre, but Hungary will likely deploy 4 soldiers in April 2013. (All of them are male soldiers.) **EUSEC DR Congo**: 2 military advisors (Both of them male.) **EUTM Mali**: 4 troops consisting of a liaison officer and 3 medics deployed. The medics are female soldiers. The deployment of 6 (male) trainers is awaited in April 2013. **EUMM Georgia**: 5 military observers (1 of them female)

⁵ **Malta**: **EUNAVFOR ATALANTA**: 1 Officer at Operational HQ, in Northwood, UK and 24 personnel are scheduled to be deployed onboard a Dutch military vessel in the Gulf of Aden in the third quarter of 2013 - **EUTM Somalia**: 3 AFM Trainers were deployed in UGANDA. The trainers returned back from deployment in February 2013.

¹¹⁴ CSDP mission personnel statistics from May 2013 [online]. Brusel : ISIS Europe, 2014 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://isis-europe.eu/sites/default/files/page-attachments/Copy%20of%20mission%20personnel-June2013.pdf>>.

Příloha VII: Struktura EU¹¹⁵

¹¹⁵ CSDP map - EU Structure [online]. Brusel : Evropská unie, 2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.csdpmap.eu/eu-structure/>>.

Příloha VIII Seznam posledních (aktuálních) velitelů jednotlivých operací/misi*

Vojenské operace:

EU NAVFOR ATALANTA	kontraadmirál Robert TARRANT, <i>Spojené království</i>
EUFOR ALTHEA BiH	major-generál Dieter Heidecker, <i>Rakousko</i>
EUFOR RCA	major-generál Philippe PONTIÈS, <i>Francie</i>
EUTM Mali	brigádní generál Bruno GUIBERT, <i>Francie</i>
EUTM Somalia	brigádní generál Massimo MINGIARDI, <i>Itálie</i>

Civilní mise:

EUAVSEC South Sudan	Lasse Rosenkrands Christensen, <i>Dánsko</i>
EUBAM Libya	Antti Juhani Hartikainen, <i>Finsko</i>
EUBAM Moldova a Ukrajina	Francesco Bastagli, <i>Itálie</i> **
EUBAM Rafah	Gerhard Schlaudraff, <i>Německo</i>
EUCAP Nestor	Etienne de Poncins, <i>Francie</i>
EUCAP SAHEL Niger	CdM a.i. Filip De Ceuninck, <i>Belgie</i>
EUJUST LEX - Iraq	brigádní generál László Huszár, <i>Maďarsko</i>
EULEX Kosovo	Bernd Borchardt, <i>Německo</i>
EUMM Georgia	Toivo Klaar, <i>Švédsko</i>
EUPOL Afghanistan	brigádní generál Jukka Savolainen, <i>Finsko</i>
EUPOL COPPS	Kenneth W. Deane, <i>Spojené království</i>
EUPOL RD CONGO	Superintendent Adilio Custodio, <i>Portugalsko</i>
EUSEC RD CONGO	plukovník Jean-Louis Nurenberg, <i>Lucembursko</i>

* *aktuální stav k 1/2014*

** *jmenován 29. března 2014*